

Hermed sluttede spørgsmålet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel nr. F 19:

Forespørgsel til udenrigsministeren og forsvarsministeren:

»Vil regeringen redegøre for udviklingen i EU's forsvars- og sikkerhedspolitiske samarbejde og WEU, herunder for planerne om fuld dansk deltagelse heri?«

Af Jacob Buksti (S), Charlotte Antonsen (V), Lene Espersen (KF), Susanne Clemensen (CD) og Elisabeth Arnold (RV).

(Forespørgslen anmeldt 1/12 98. Fremme af forespørgslen vedtaget 4/12 98).

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg gør opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse vil blive udsat til i morgen, torsdag den 21. januar.

Og vi skal have en begrundelse for forespørgslen; fru Charlotte Antonsen.

Begrundelse

Charlotte Antonsen (V):

Det danske forbehold er valgt med omhu. Oprindelig tog Danmark forbehold i forhold til en fremtidig udvikling i EU.

Nu 7 år efter er de tre tilbageværende forbehold uden undtagelse højaktuelle. Emnerne for de tre forbehold: euro, det retlige samarbejde og en fælles forsvarspolitik, er i dag øverst på den europæiske dagsorden.

Jeg håber, at regeringen i dag uden omsvøb vil delagtiggøre Folketinget og dermed befolkningen i EU's diskussion af den fælles forsvarspolitik, som er emnet i dag.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Regeringen hilser denne forespørgselsdebat meget velkommen. Den giver en udmærket lejlighed til at gøre status for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitiske arbejde.

Der blev sidste efterår påbegyndt en mere bredt anlagt debat om europæisk sikkerheds-

og forsvarspolitik. Anledningen var udtalelser fra den britiske premierminister, Tony Blair. Han slog til lyd for, at europæerne forøgede og forbedrede deres indsats, så de i højere grad kunne håndtere kriser og konflikter i Europa. Der var tale om et klart politisk budskab, som ikke mindst er blevet aktualiseret og forstærket af krisen i Kosovo. Der er med de britiske overvejelser iværksat en proces, som befinder sig i en indledende fase. For nylig er der opnået fransk-britisk enighed om visse retningslinjer for det videre forløb.

Det er for tidligt at udtale sig om, hvad der måtte blive resultatet af processen. Processen vil dog under alle omstændigheder, tror jeg, blive kompliceret og komme til at foregå flere steder, bl.a. i EU og NATO selvfølgelig.

Centralt i overvejelserne er, hvorledes man bringer EU's politiske og diplomatiske indsats tættere på NATO's indsats. Det er nødvendigt, at disse to organisationer, der sammen med OSCE bærer sikkerheden i Europa og leverer sikkerheden i Europa, får afstemt og koordineret deres analyser og deres indsats, og at der skabes direkte forbindelser mellem dem.

Men først status for EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Amsterdamtraktaten er et skridt fremad i bestræbelserne for at styrke den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Vi får en såkaldt høj repræsentant for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, en hr. eller fru FUSP. Denne person vil give EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik et ansigt udadtil. Den høje repræsentant vil kunne sende klare og tydelige budskaber på grundlag af de politiske beslutninger, der træffes i Ministerrådet. Den høje repræsentant vil i sit arbejde kunne trække på en analyse- og planlægningsenhed. Det er allerede besluttet, at denne enhed skal beskæftige sig med konfliktforebyggelse og krisehåndtering.

Det er regeringens holdning, at den høje repræsentant bør være en person, der kan fungere som effektiv udøver af EU's forebyggende diplomati. Her har vi et redskab, der, hvis det udnyttes rigtigt, kan blive en gevinst for arbejdet med at finde fredelige løsninger på kriser og konflikter.

Men selv med Amsterdamtraktaten og dens nydannelser er der enighed om, at disse instrumenter ikke er tilstrækkelige. I konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Wien i december anføres det, at den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik må kunne støtte sig på en tro-

værdig operationel kapacitet. Det er regeringen enig i.

Virkeligheden med dens påtrængende problemer har gjort det alt for klart, desværre. Det er blevet anført, at der er behov for at skabe større sammenhæng i politikken, ikke mindst i lyset af, at den jo føres og udføres i flere internationale organisationer. Det er ikke helt forkert, når det anføres, at debatten i sidste ende drejer sig om, hvordan europæerne i NATO kan gennemføre udenrigs- og sikkerhedspolitiske beslutninger, som de har truffet i EU. Der vil selvfølgelig være tale om en dialog mellem disse to organisationer, ikke om diktater fra den ene til den anden.

Ifølge Traktaten kan EU allerede i dag støtte sig til WEU, hvis man ønsker at gennemføre operationer med militært indhold. Det er velkendt, at dette samarbejde ikke har været uden problemer. For det første har der ikke været vilje i EU til at lade WEU påtage sig større opgaver. For det andet har samarbejdet mellem EU og WEU vist sig at være langsomt og besværligt, og det har givet anledning til overvejelser i medlemslandene.

Der er blandt EU-landene en ny fælles erkendelse af, at NATO må være grundlaget for det fremtidige forsvarssamarbejde i Europa. NATO er den eneste organisation, som er i besiddelse af den troværdige operationelle kapacitet, der er behov for. Der er ikke støtte til ideerne om at oprette en alternativ europæisk forsvarsorganisation. Der bliver ikke tale om nogen Europahær. Det er en positiv udvikling i debatten, og den er der grund til at hilse velkommen fra dansk side.

Og lad mig så for god ordens skyld tilføje, at diskussionen alene drejer sig om krisehåndtering, de såkaldte ikkeartikel 5-opgaver. Selve territorialforsvaret, artikel 5-forpligtelsen, hører hjemme i NATO. Det er der ingen, der anfægter.

Et mere direkte samarbejde mellem EU og NATO synes at være vejen frem. Debatten vedrører således de to vigtigste organisationer, som vi er medlemmer af.

Næste vigtige skridt i processen bliver NATO-topmødet i april i Washington. Det er en god lejlighed til at drøfte, hvordan de europæiske NATO-lande inden for en NATO-ramme bedre kan gennemføre krisestyringsoperationer, uden at USA nødvendigvis er med. Der blev allerede i 1996 truffet beslutning om, at det skal være muligt i forbindelse med den

europæiske sikkerheds- og forsvarsidentitet, ESDI. Fra regeringens side støtter vi dette. Som NATO-medlem har også Danmark en interesse i at styrke NATO's muligheder for at gennemføre operationer med et europæisk udgangspunkt. Det kan blive en vigtig brik i det samlede billede.

Efter NATO-topmødet i april vil man koncentrere sig om forberedelserne til Det Europæiske Råds møde i Köln, hvor vi vil drøfte emnet. Det er langtfra klart endnu, hvordan forholdet mellem EU og NATO vil udvikle sig, og hvad WEU's fremtid vil blive.

Blandt de mange ubesvarede spørgsmål er, hvorledes man tager højde for den amerikanske og canadiske holdning. Jeg ser ikke for mig en situation, hvor europæerne møder op i NATO med krav om at få stillet aktiver til rådighed. NATO har også sin beslutningsprocedure.

Et andet spørgsmål er, hvilken rolle de NATO-lande, der ikke er medlemmer af EU, dvs. Norge, Island, Tyrkiet og inden længe, i hvert fald i nogle år, Polen, Tjekkiet og Ungarn, skal spille; dernæst hvilken rolle de tidligere neutrale lande, dvs. de EU-lande, der ikke er medlem af NATO, skal spille.

Det vil tage tid at besvare de mange spørgsmål, som debatten har rejst, og det vil derfor også tage tid at skabe grundlaget for en afklaring af Danmarks stilling i forhold til de nye arrangementer, der kan komme på tale. Med de lande, der er engagerede i processen, er der tale om en bredt anlagt europæisk debat. Vi tager et skridt ad gangen, der er ingen grund til at drage forhastede konklusioner.

Det er regeringens opfattelse, og det er min opfattelse, at debatten har fået en god start. Vi vil deltage aktivt i denne debat med henblik på at sikre et godt resultat. Hovedsigtet må være at styrke mulighederne for, at de europæiske lande bedre kan yde deres bidrag til konfliktløsning til gavn for stabiliteten i Europa, uden at den transatlantiske forbindelse og NATO undermineres. Det synes yderst fornuftigt at anlægge en sådan mellemstatslig tilgang, egentlige institutionelle spørgsmål må komme i anden række og afklares senere.

Hvad angår udviklingen i WEU, vil jeg til afslutning lige gøre den bemærkning, at vi jo har haft observatørstatus i WEU siden 1992. Sverige, Finland, Østrig og Irland har også observatørstatus. Denne status blev etableret for at give samtlige EU-lande en mulighed for at følge

arbejdet i WEU, også selv om de ikke er fulde medlemmer.

Observatørernes rolle har gradvis ændret sig i perioden. Det skyldes særlig et ønske hos de øvrige observatører, der har lagt vægt på at blive inddraget mere i WEU's aktiviteter. De øvrige observatørlande er jo ikke medlemmer af NATO. Regeringen har ingen overvejelser om at foreslå ændringer i Danmarks status over for WEU.

Sammenfattende: Vi står over for en interessant, også en kompliceret proces. Den vil foregå i flere faser. Den nuværende fase er præget af, at landene langsomt er ved at afklare deres holdninger. Dernæst koncentrerer opmærksomheden om NATO-topmødet i april og dermed NATO's rolle. For hvad der end kommer ud af processen, må og skal det være i overensstemmelse hermed, ellers vil det ikke være troværdigt.

Vi står således over for en udvikling, der tegner til at ændre europæernes mulighed for at bidrage til løsning af konflikter i Europa. Regeringen vil aktivt deltage i overvejelserne og drøftelserne og vil selvfølgelig holde Folketingets Europaudvalg og Det Udenrigspolitiske Nævn løbende underrettet og ved senere lejlighed, ja, formentlig ved flere senere lejligheder, gerne drøfte sagen her i salen på ny.

Forhandling

Charlotte Antonsen (V):
Udenrigsministeren lagde vægt på NATO-vinklen. Jeg vil lægge vægt på EU-vinklen.

Som nævnt i min begrundelse for forespørgslen er det af afgørende betydning for Venstre, at den europæiske debat er så åben som muligt. Vi ønsker ikke, at befolkningen skal føle, at beslutninger i EU bliver lusket igennem, og der er især behov for en bramfri EU-debat i de sager, hvor vi ved, at folkeafstemninger vil komme. Det gælder naturligvis de danske forbehold.

Det er en højaktuel debat, dels er EU's forsvarspolitik højaktuel på grund af konflikten i Kosovo, altså det virkelige Europa, vi lever i, og dels er forsvarspolitikken aktuel, fordi den er højt placeret på den politiske dagsorden i EU og jo også er med i Amsterdamtraktaten.

Det er åbenbart, at den verserende krig eller krise i Europa, i Kosovo, er under optrapning. Det er altså ikke rigtigt, som nogle EU-modstandere påstår, at der ikke længere er en fjen-

de, fordi Warszawa-pagten er blevet opløst og den kolde krig er slut. Tværtimod er der nu flere og mere blodige konflikter, end vi så i den kolde krigs tid.

Det er godt, NATO er på banen i Kosovo. Det er tilfredsstillende for Venstre, at NATO fortsat er en effektiv forsvarsalliance, som løbende tilpasses den foranderlige sikkerhedspolitiske situation, vi har i Europa i dag.

Det, der bekymrer os i Venstre, er, om Europa også i alle andre fremtidige konflikter, store og små, i vores del af verden kan tillade sig at regne med, at amerikanske tropper altid vil stå til vores disposition. Er det ikke snarere situationen, at amerikanerne gerne ser, at vi selv overtager en større del af ansvaret for besværet ved udgifterne til Europas forsvar?

Den anden grund til, at EU's forsvarspolitik er aktuel, er politisk. Et stort flertal af lande i EU ønsker, at EU skal udfylde sin forsvarspolitiske rolle på den internationale scene. Det blev man enige om i Amsterdam ved at styrke EU's forsvarsdimension, og ifølge det tyske arbejdsprogram for det næste halve år i EU, skal man sammen med Vestunionen tage fat på sammen at udarbejde en ordning for et udvidet samarbejde mellem EU og Vestunionen, altså ud over de ting, som udenrigsministeren allerede har nævnt man skal med en hr. eller fru FUSP.

Det nye, der er sket i denne situation, er, at et af de hidtil meget bagstræberiske lande, Storbritannien, overraskede positivt i begyndelse af december måned sidste år, fordi Storbritannien sammen med Frankrig fremlagde den britiske regerings erklæring, hvor man forpligter sig til at deltage i en fælleseuropæisk forsvarspolitik, idet man naturligvis understreger, at det skal ske samtidig med, at man bevarer solidariteten i forhold til NATO eller i respekt for NATO. På den anden side sagde Frankrig, at man også var indstillet på et kompromis, og at man altså ikke fortsat vil sige, at det eneste saliggørende i denne sag er Vestunionen. Det nye er, at Storbritannien så klart siger, at man ønsker et effektivt europæisk forsvar.

Denne ændring af den britiske position må gøre indtryk på den danske regering, og derfor vil jeg gerne helt konkret høre i dag: Er den danske regering enig i den erklæring, der er kommet fra fransk-britisk side, eller står vi nu alene tilbage? Hidtil har situationen jo været, at vi har kunnet gemme os lidt bag briterne, men når briterne rykker, er spørgsmålet så: Vil vi være alene, eller vil vi rykke sammen med

briterne? Det er jo klart, at vi kan rykke i ord, men vi kan ikke rykke i gerning, før vi kommer af med det danske forbehold, og det må vi jo så have en folkeafstemning om på et givet tidspunkt. Men er regeringen enig i den fransk-britiske erklæring?

Som det fremgår af det, jeg netop har sagt, har vi overordnet en helt anden situation, end da forbeholdet blev formuleret for 7 år siden. Tiden er løbet fra forbeholdet, og dertil kommer, at det har vist sig, at forbeholdet har betydet, at vi faktisk bliver nødt til at sige nej til forslag og ideer, som vi egentlig selv synes er gode. Vi har for nylig fået svar fra regeringen på, hvor vi hidtil har måttet takke nej fra dansk side på grund af det danske forsvarsforbehold. Det drejer sig om syv fælles aktioner. Jeg har ikke så meget tid tilbage, og derfor vil jeg ikke nævne dem alle syv, men blot sige, at nu må det snart være slut.

Det mest markante politiske eksempel, som vi har måttet sige nej til på grund af det danske forbehold, er minerydning i Kroatien. Når det drejer sig om minerydning, bryster Danmark sig ellers af at være det fremmeste land på den internationale scene, men da vi fik mulighed for at deltage i et fælles europæisk projekt om at fjerne miner i Kroatien i november sidste år, måtte Danmark melde pas, selv om vi egentlig gerne ville deltage.

Venstre vil gerne betale med det danske forbehold, som betød, at vi måtte afstå fra at være med. Venstre ønsker, at Danmark skal deltage helt og fuldt i EU-samarbejdet. Vi har behov for en fælles forsvarspolitik i Europa, og der er ingen fornuft i til stadighed at være det eneste europæiske NATO-land, der kun er observatør i Vestunionen.

Jacob Buksti (S):

Jeg vil gerne takke udenrigsministeren for en god redegørelse og for tilsagnet om løbende at orientere Europaudvalget og Det Udenrigspolitiske Nævn om udviklingen i det udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske samarbejde i EU og NATO.

Så vil jeg også godt indledningsvis for en ordens skyld understrege, at selv om Venstres ordfører er ordfører for forslagsstillerne, indebærer det ikke nødvendigvis, at denne ordfører taler på samtlige partiers vegne. Eller sagt på en anden måde: Socialdemokratiet er ikke nødvendigvis enig i de synspunkter, som netop er ført frem.

Jeg vil starte med det forsvarspolitiske samarbejde i Europa, for det er nok om det, interessen samler sig, ikke mindst efter det fransk-britiske udspil fra december måned. Omdrejningspunktet i europæisk sikkerhedspolitik er forholdet mellem EU og NATO, og selv om det er alt for tidligt at sige noget endeligt om, hvor det ender, glæder jeg mig over, at udviklingen går i den retning, Socialdemokratiet hele tiden har arbejdet for.

For Socialdemokratiet har det været afgørende at fastholde NATO som kernen i dansk forsvar. Socialdemokratiet var modstander af de tanker, der var fremme i slutningen af 1980'erne om at gøre WEU til en europæisk forsvarsorganisation på linje med og et alternativ til NATO, og det er vi fortsat. Vi kan også se i dag, at denne tanke er død. Selv i Frankrig, der i sin tid stod i spidsen for det ønske, er tanken om Vestunionen som en selvstændig, alternativ forsvarsorganisation nu droppet. I stedet har vi set en udvikling, hvor Vestunionen i praksis fungerer som den europæiske søjle i NATO, og der er efterhånden – også i Frankrig – opstået en generel enighed om, at NATO er den centrale forsvarsorganisation i Europa. Det kan vi fra dansk side kun være tilfredse med.

Der er nu også tanker om at integrere Vestunionens opgaver helt i det udenrigspolitiske arbejde i EU, hvilket i praksis vil sige, at Vestunionen bliver nedlagt. I Amsterdamtraktaten er det udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske samarbejde blevet uddybet og konkretiseret, og det er vi fra Socialdemokratiets side tilfredse med. Ikke mindst hvad angår det forsvarspolitiske, er det lettere at forholde sig til et samarbejde, hvor formålet er beskrevet.

I Amsterdamtraktaten beskrives formålet med det forsvarspolitiske samarbejde i EU som de såkaldte Petersberg-opgaver, altså fredsbevarende og fredsskabende opgaver, humanitære opgaver og krisestyring. Det fremgår også tydeligt, at den forsvars- og sikkerhedspolitik, EU fører, skal være forenelig med NATO's. Det er en fornuftig definition. Ser man på de ganske få beslutninger, EU har truffet på det forsvarspolitiske område, har de bl.a. handlet om minerydning, evakuering af EU-statsborgere, udsendelse af valgobservatører og hjælp til at uddanne politiet i Albanien.

De to afgørende sikkerhedsinstitutioner i Europa i dag er altså EU og NATO. Tidligere kunne man tale om en usynlig mur mellem de to, hvor NATO var den militære og EU den

økonomiske. I dag udviskes grænserne mellem den hårde og den bløde sikkerhedspolitik, og vi ser et tættere samspil mellem de to organisationer.

Det signal, Frankrig og Storbritannien har givet, er, at europæisk sikkerheds- og forsvarspolitik skal gennemføres i en proces mellem EU og NATO. I den fransk-britiske erklæring om europæisk sikkerheds- og forsvarspolitik fra december 1998 efterlyses en stærkere fælles udenrigspolitik i EU, herunder en ramme for udviklingen af det forsvarspolitiske samarbejde. Det siges også, at EU har behov for militære midler for at være i stand til at handle.

Der er flere elementer i erklæringen, der kan være interessante at diskutere videre. Der tales om, at EU i højere grad skal kunne agere selvstændigt i situationer, hvor hele NATO ikke er involveret, men også, at det skal ske i samklang med NATO. Den amerikanske udenrigsminister har udtrykt sig positivt om erklæringen om en større selvstændig europæisk rolle, men hun understreger også, at det amerikanske engagement i Europas sikkerhed skal bibeholdes, at der ikke skal være konkurrence til NATO i Europa, samt at de NATO-lande, der ikke er med i EU, ikke må diskrimineres. Det er vi enige i.

I Socialdemokratiet er vi åbne over for at diskutere de perspektiver, der tegner sig, men jeg vil dog ikke undlade at gøre opmærksom på, at det ikke nytter særlig meget at opbygge en selvstændig operationel kapacitet, hvis man ikke er enige om, hvad den skal bruges til. Det store problem i det udenrigspolitiske samarbejde i EU i dag, er jo ikke mangel på virkelighed. Det er uenigheden om de politiske mål, og derfor er den vigtigste forudsætning for, at EU-landene kan spille en større rolle, at den politiske vilje til at samle sig om fælles mål er til stede.

Afslutningsvis vil jeg gerne sige, at udviklingen tegner til at gå i den retning, vi har ønsket, nemlig at det forsvarspolitiske samarbejde i EU skal omhandle fredsbevarende og humanitære opgaver samt krisestyring, og at EU og NATO har et tæt samarbejde om sikkerheden i Europa. Men jeg vil samtidig gerne understrege, at det endnu er alt for tidligt at sige noget sikkert om, hvor det hele lander.

Vi har fra dansk side en klar interesse i at deltage i drøftelserne. Jeg ser frem til, at Folketinget løbende bliver holdt orienteret om at drøfte udviklingen, og jeg skal til sidst på vegne

af de to regeringspartier samt Venstre, Det Konservative Folkeparti og Centrum-Demokraterne fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»I lyset af, at debatten om en fælles europæisk sikkerheds- og forsvarspolitik har fået ny fremdrift, og i lyset af, at Amsterdamtraktaten giver nye muligheder for, at EU kan udfylde sin rolle på den internationale scene, opfordrer Folketinget regeringen til

- at arbejde for, at der ved en styrkelse af den europæiske solidaritet på det forsvars- og sikkerhedspolitiske område tages hensyn til de europæiske landes forskellige allianceforpligtelser,
 - at deltage i drøftelserne om en styrkelse af den europæiske sikkerheds- og forsvarsidentitet (ESDI) inden for en NATO-ramme med henblik på at forbedre indsatsen mod kriser og konflikter i Europa,
 - løbende at redegøre for disse drøftelser i henholdsvis Det Udenrigspolitiske Nævn og Folketingets Europaudvalg.«
- (Forslag til vedtagelse nr. V 17).

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Der er tre korte bemærkninger, og først er det hr. Villy Søvnald.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg følger efter hr. Jakob Bukstis tale et vist behov for at få opklaret, hvem hr. Jakob Buksti egentlig er enig med. Det kan altid være rart at vide.

Jeg forstod, at han ikke var enig med fru Charlotte Antonsen, der som ordfører fortolkede villigheden hos regeringen langt videre end det, regeringen vil medvirke til, og det kan jeg godt forstå efter at have hørt talen. Det kunne måske være interessant at spørge hr. Jakob Buksti: På hvilke konkrete punkter var det, fru Charlotte Antonsen gik for vidt og var løssluppen i forhold til aftalerne? På hvilke punkter gik hun ud over den aftalte ramme? Kunne vi få det at vide?

Det forekom mig også, at hr. Jakob Buksti ikke var enig med udenrigsministeren. Uden-

rigsministeren lagde vægt på i sin tale at opbygge en – med udenrigsministerens ord – tilstrækkelig operativ kapacitet, og dertil svarede hr. Jakob Buksti, at det afhænger fuldstændig af, hvad en sådan tilstrækkelig operativ kapacitet skal anvendes til.

Der er altså distance til, at Socialdemokratiet bare vil give sin accept her, og kunne jeg ikke godt også få hr. Jacob Bukstis svar på, hvor uoverensstemmelsen mellem hr. Buksti og udenrigsministeren ligger.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil godt spørge hr. Jacob Buksti, om han er enig i det, fru Charlotte Antonsen sagde om, at der nødvendigvis må komme en folkeafstemning om den danske undtagelse.

Jeg vil gerne have hr. Jacob Buksti til at forholde sig til det spørgsmål, fordi der i det fælles forslag til vedtagelse, man har fremsat, jo står, at man skal styrke forsvarsidentiteten i NATO. Dermed lægger man altså op til denne sammenkobling af EU og NATO, og det kræver jo en ophævelse af den danske undtagelse, hvis man skal ind i noget sådant. Jeg kan se, at fru Charlotte Antonsen nikker bekræftende, og derfor vil jeg gerne spørge hr. Jacob Buksti, om det er det, der er Socialdemokratiets hensigt. Lad os så få det på bordet, så vi kan vide, hvad denne debat tager sigte imod.

Traktaten giver jo ikke hjemmel til det projekt, man har sat i gang. Det er et frontalt angreb på den danske undtagelse, der i virkeligheden skjuler sig i det forslag til vedtagelse, og som debatten her handler om, så lad os få det frem i lyset.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jeg synes, det var en interessant rækkefølge, der var på ordførerskaberne: at Socialdemokratiet nu afgiver førertrøjen til fordel for Venstres ordfører på området.

Jeg synes også, at forslaget til vedtagelse bærer tydeligt præg af, hvem det er, der bærer førertrøjen her. Det bærer i den grad præg af Venstres og De Konservatives politik, som vi kender så godt – traditionel koldkrigstænkning. Og det, der undrer mig, er alle de ting, der ikke står i den, og hr. Jacob Buksti må åbenbart have været med til at godkende, at de ikke står i forslaget:

Hvor er FN henne i dette sikkerhedspolitiske projekt? Hvor er OSCE henne i dette sikkerhedspolitiske projekt? Hvor er hele det civile samarbejde, hele det forebyggende arbejde, alt det, som virkelig skal være krisestyrrende, kriseregulerende? Hvor er det henne? Vi har et rent krigsforslag her med kugler og krudt, helt i modstrid med det danske forbehold.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg skal bare konstatere, at fantasien i retning af at kunne finde konflikter åbenbart ikke kender nogen grænser.

Jeg kan sige til hr. Villy Søvnald, at jeg har ikke aftalt nogen ramme overhovedet med Venstres ordfører. Jeg går ud fra, at Venstres ordfører selv har skrevet sin ordførertale, helt uafhængig af nogen. Jeg har i hvert fald ikke været med til det, derfor har jeg heller ikke haft indflydelse på den, og jeg er helt tryk ved, at Venstre kan varetage sine synspunkter selv, ligesom jeg er sikker på, at det bør vi også kunne. Derfor skal jeg undlade at komme ind på, hvad jeg konkret er uenig i, men jeg tror, hr. Villy Søvnald selv kan komme i tanker om et par punkter, hvis det skulle være.

Så vil jeg bare til trøst for hr. Villy Søvnald sige, at jeg er fuldstændig enig med udenrigsministeren. Han er jo også udenrigsminister i den regering, vi selv lægger mandater til, så det er sådan set rart nok. Når udenrigsministeren taler om operationel kapacitet, er det sandsynligvis i NATO-regi, vil jeg tro, for vi er jo medlemmer af NATO. Det eneste, jeg bare understregede, var, at hvis det skal give nogen som helst mening, er det altså ikke nok at tale om krudt og kugler og operationel kapacitet, men der kræves også en politisk vilje.

Til hr. Keld Albrechtsen bare den konstatering: Jamen hvis vi nogen sinde skal ændre vores position, skal der en folkeafstemning til; sådan er det. Men før vi i givet fald skal give os i kast med sådan noget, skal vi se, hvordan udviklingen går, og det er sådan set det eneste, vi er begyndt på.

Og så forstår jeg simpelt hen ikke, hvor det helt præcist er, fru Pernille Frahm vil hen. Jeg synes bare, jeg vil læse forespørgslen op: »Vil regeringen redegøre for udviklingen i EU's forsvars- og sikkerhedspolitiske samarbejde og WEU, herunder for planerne om fuld dansk deltagelse heri?« Derfor er vedtagelsen formuleret, som den er. Den har ikke noget som helst

med krudt og kugler at gøre. Den forholder sig bare til det, vi diskuterer her, og jeg skal i øvrigt sige, at den næppe er skrevet af V og K.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Jeg vil slet ikke bebrejde hr. Jacob Buksti, at han ikke er enig med fru Charlotte Antonsen; det synes jeg tværtimod pynter.

Men jeg forstod på hele oplægget til denne debat om EU fremover, at det var vigtigt med klarhed. Og jeg synes, at det, når to partier, der i øvrigt fremsætter en fælles vedtagelse, er så uenige, at ordføreren her havde behov for at påpege uenigheden, hvad jeg sagtens kan forstå efter den tale, er fantastisk, hvis vi ikke får at vide, hvori uenigheden består. Det er oplagt. Men lad det nu ligge.

Men når hr. Buksti så siger, han er enig med udenrigsministeren, efter at udenrigsministeren har sagt: Det er nødvendigt efter de seneste begebenheder at etablere en tilstrækkelig operativ kapacitet – det var udenrigsministerens ord, og de kan formentlig læses om lidt, når udskriften kommer – og når hr. Buksti gjorde væsen af det og med omhu påpegede, at der ikke var grønt lys for at etablere en ny operationel kapacitet, så må det dog være nærliggende at påpege uoverensstemmelsen. Og den kan hr. Jacob Buksti altså ikke klare med, at han er enig. Man kan ikke være enig og så sige to forskellige ting fra Folketingets talerstol. Og det var faktisk det, der skete.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg må tage hr. Jacob Bukstis melding som udtryk for, at vi må se i øjnene, at Socialdemokratiet ligesom Venstre faktisk i virkeligheden stiller imod en folkeafstemning om den danske undtagelse, måske med lidt flere besværgelser, måske en lille smule mere forsigtigt i stemmeføringen, men i realiteten er det den samme politik, som lægges frem.

Derfor synes jeg, der er behov for, at der i denne debat indgår et forslag til vedtagelse, som respekterer den danske undtagelse, og jeg vil derfor fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Idet Folketinget konstaterer, at Danmark ikke deltager i udarbejdelsen og gennemførelsen af

afgørelser og aktioner i EU, som har indvirkning på forsvarsområdet, samt at Danmark ikke er medlem af WEU, opfordrer Folketinget regeringen til

- at sige nej til alle forslag om, at EU kan samarbejde med NATO eller NATO's europæiske del om at udføre militære aktioner,
- at sige nej til udviklingen af en europæisk forsvarsidentitet i NATO,
- at undlade at deltage i møder for EU's forsvarsministre,
- at arbejde for, at den højtstående repræsentant for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik samt enheden for politikplanlægning og varsling får så få og begrænsede opgaver og beføjelser som muligt,
- at undlade fremover at støtte topmødekonklusioner om at give EU en operationel kapacitet,
- at undlade at støtte fælles EU-strategier, samt
- at modarbejde alle planer om oprettelsen af et EU-våbenmarked.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 18)

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Det var jo et meget morsomt svar til mig fra hr. Jacob Buksti. Men så let går det ikke, fordi det her handler jo om politik. Det her handler om, hvad det er, man vil.

Og jeg kan forstå, at Socialdemokratiet ikke har nogen som helst planer om, at OSCE skal spille en fremtrædende rolle i europæisk sikkerhedspolitik. Socialdemokratiet har ingen som helst planer om, at FN skal have nogen som helst betydning i europæisk sikkerhedspolitik. Socialdemokratiet har ingen som helst planer om at styrke det civile arbejde omkring krigsforebyggelse i europæisk sikkerhedspolitik. Det er jo interessante oplysninger.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg synes, spørgsmålet til hr. Buksti om muligheden eller sandsynligheden for, at Socialdemokratiet vil gå ind for at afskaffe det danske forbehold ved en folkeafstemning, er ret væsentligt. Vi er i Dansk Folkeparti ikke spor upå-

virkede af den debat, der foregår, og det skal ikke være nogen hemmelighed, at i det omfang, man nedprioriterer et egentligt EU-forsvar og en operationel kapacitet inden for EU-landenes eget regi til fordel for øget NATO-samarbejde, er vi naturligvis med. Men vi ser det danske forbehold som et værn for den danske befolkning imod oprettelsen af et EU-forsvar, og at man går i den retning. Derfor er det også afgørende for os, at vi får opretholdt det danske forbehold på det område.

Derfor synes jeg, at hr. Buksti burde svare mere nøjagtigt på det spørgsmål, som er stillet, om, hvorvidt Socialdemokratiet er på vej til at anbefale en ophævelse af det danske forbehold i lighed med det, Venstre klart har meldt ud. Det vil være bedrøveligt, hvis det er situationen, men jeg synes, hr. Buksti ved denne her debat skylder et klart svar.

Jacob Buksti (S):

Jeg synes stadig væk, at fantasien i retning af at finde problemer og konflikter er stor. Jeg må virkelig anerkende hr. Villy Søvnalds forsøg. Jeg kan forstå, at hvis det er sådan, at man stiller en fælles forespørgsel, betyder det, at man også er enige. Det kan jeg så forstå, at det må SF også have været den 8. december, da SF var med i en fælles forespørgsel med de partier, der nu er her, om ØMU'en. Det er jeg selvfølgelig godt klar over, SF ikke er. Derfor synes jeg, det er lidt for langt ude, hr. Villy Søvnald.

Jeg må fastholde, at jeg er enig med udenrigsministeren. Jeg kan stadig væk ikke forstå, hvor det er, hr. Villy Søvnald kan se den uenighed. Derfor vil jeg gerne citere, hvad det var, jeg sagde, bare for at vi kan være sikre på, at vi nu har forstået det. Jeg sagde: »Men jeg vil dog ikke undlade at gøre opmærksom på, at det ikke nytter særlig meget at opbygge selvstændig operationel kapacitet, hvis man ikke er enig om, hvad den skal bruges til.«

Det er vel ikke udtryk for nogen enighed, at man konstaterer, der skal være en operationel kapacitet, og at vi derefter gør opmærksom på, at man også skal være enige om, hvad den skal bruges til. Det har jeg i hvert fald svært ved at se.

Til hr. Keld Albrechtsen og det gælder for den sags skyld også hr. Thulesen Dahl: Jeg synes, det er fantastisk, at man aldrig nogen sinde kan få en ordentlig diskussion her med EU-modstanderne om EU-forhold, uden at vi skal dumpe ned i formaliteter og form og procedure

og aldrig nogen sinde kommer til at diskutere indhold. Socialdemokratiet står fast på det danske forbehold, men derfor må vi da have lov til at diskutere den europæiske udvikling, der foregår. Det er dét, det handler om, og alt det andet er. . . , og så skal jeg af hensyn til forretningsordenen lade være med at sige mere.

Og så bare til fru Pernille Frahm: Jamen, når jeg citerede forespørgslens formulering, var det for at gøre opmærksom på, at det, det handler om, er EU's sikkerheds- og forsvarspolitik. Dermed kan fru Pernille Frahm ikke konstatere noget som helst om Socialdemokratiets planer vedrørende FN og OSCE. Vi har store tanker og forhåbninger om, at både FN og OSCE kan spille en klar og fremtrædende rolle. Det er bare ikke det, der diskuteres her, og det er ikke det, der er forespørgslens indhold.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Men det er jo netop for at diskutere indhold, at jeg rejser det spørgsmål. Det er jo netop, fordi det er en relevant debat, hvordan man forholder sig til FN. For debatten kører jo nu i NATO-regi om, hvorvidt det er nødvendigt med et FN-mandat, når NATO rykker ud, hvorvidt det er ønskeligt, hvorvidt det er overflødig, hvorvidt det er ligegyldigt. Den debat kører nu, og den er vi da nødt til også at have, når vi diskuterer europæisk sikkerhedspolitik.

Derfor efterlyser jeg, at Socialdemokratiet tager stilling til FN's rolle, også når vi diskuterer EU-sikkerhedspolitik, EU-forsvarspolitik. Hvor er Socialdemokratiet henne i den diskussion? Det er jo ikke ligegyldigt.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Kristian Thulesen Dahl og derefter hr. Keld Albrechtsen og hr. Villy Søvnald.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Der er ingen grund til, at hr. Jacob Buksti bliver så sur. Sagen er, at den nye socialdemokratiske skole åbenbart har lært hr. Buksti ligesom statsministeren, at hvis man får et ubehageligt spørgsmål, et spørgsmål, man ikke vil svare på, henviser man til, at man vil have en indholds-diskussion. Man vil ikke diskutere struktur og den slags.

Det, jeg spørger om, har faktisk meget med indholdet at gøre. Det handler om, at vi i Dansk Folkeparti føler, at det forbehold, vi har, giver

et værn for den danske befolkning mod opbygningen af en EU-forsvarsdimension, også gennem en Vestunion, og derfor er det et fornuftigt forbehold.

Derfor er det lidt afgørende i forhold til indholdet af diskussionen, om Socialdemokratiet i lighed med Venstre lægger op til, at der skal komme en folkeafstemning, som skal ophæve forbeholdet, eller om Socialdemokratiet sammen med bl.a. Dansk Folkeparti vil stå fast på forbeholdet og så selvfølgelig støtte alle de kræfter, de bestræbelser, som vi er glade for er i gang, på, at det er NATO, der er det totale fundament for vores forsvarsdiskussion, og ikke den debat, der længe har været, om opbygningen af en EU-forsvarsdimension, og som jo i forskellige udformninger har overlevet traktatændringer.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil skam gerne have en politisk diskussion med hr. Jacob Buksti om EU og alt muligt, men jeg synes, at Socialdemokratiet og regeringen skylder befolkningen at melde ud, hvad det er for en politisk hensigt, der ligger bag den kampagne, man nu fører, og de mange signaler, f.eks. Torben Lunds artikel i dag om en aktivistisk udenrigspolitik osv., osv., signaler, der alle går i samme retning, den retning som fru Charlotte Antonsen var inde på.

Det er jo heller ikke sådan, at det er os, der på nogen måde ønsker, der skal være en folkeafstemning. Tværtimod, det er noget, Venstre presser på for, men der er jo overhovedet ingen ændring i grundlaget for den beslutning, som den danske befolkning traf i 1993. Der er jo ikke sket noget som helst, som kan begrunde, at man pludselig skulle tage den danske undtagelse op til revision.

Villy Søvnald (SF):

Det bliver så mit sidste forsøg.

Det er jo ikke en tilfældig debat, vi har om den nye militærkapacitet. Det er jo den helt centrale diskussion, vi står med. Jeg kan ikke forstå, hvis hr. Jacob Buksti efter så mange års træning i diplomati ikke kan se forskel på en sætning fra udenrigsministeren, der siger: »På baggrund af de seneste ting, der er sket i Europa, har vi behov for en tilstrækkelig operativ kapacitet« – det er udenrigsministerens standpunkt – og så hr. Jacob Buksti, som siger: »Jeg vil ikke undlade at gøre opmærksom på, at

det ikke nytter at opbygge operationel kapacitet, hvis man ikke er enig i, hvad den skal bruges til«.

Man behøver altså ikke at være diplomat for at se forskellen på de to sætninger, vil jeg godt sige.

Hvorfor er det så så vigtigt? Det er det, fordi vi står med diskussionen: Skal der opbygges en ny europæisk kapacitet, der i dag ikke eksisterer på forsvarsområdet? Vil hr. Jacob Buksti det, hvis nu man altså er enig i formålet med det, og dermed en ny militær opbygning? Det er da en central diskussion. Det er ikke en hvilken som helst parentes i udenrigspolitikken, vi diskuterer.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Ret undtagelsesvis synes jeg, der er brug for at klargøre, hvad det er, jeg faktisk har sagt på regeringens vegne. Følgende om den operationelle kapacitet:

»Der er blandt EU-landene en ny fælles erkendelse af, at NATO må være grundlaget for det fremtidige forsvarssamarbejde i Europa. NATO er den eneste organisation, der er i besiddelse af den troværdige operationelle kapacitet, der er behov for. Der er ikke støtte til ideerne om at etablere en alternativ europæisk forsvarsorganisation. Der bliver ikke tale om nogen europahær«.

Og så sluttede jeg med at sige, at »det var den positive udvikling i den europæiske debat«.

Derfor kan jeg ikke fatte, at man kan finde nogen divergenser i forhold til det, som jeg har sagt, og det, hr. Buksti har sagt.

Jacob Buksti (S):

Jeg er helt tryk ved, at min fatteevne er helt på niveau med udenrigsministerens.

Til fru Pernille Frahm blot det, at det eneste, jeg svarede på, var en kritik, fru Pernille Frahm kom med, af vores forslag til vedtagelse.

Det eneste, jeg bare vil sige, er, at ud af det forslag kan fru Pernille Frahm ikke konstatere eller konkludere noget som helst om Socialdemokratiets planer og opfattelse af FN og OSCE's rolle, for vedtagelsen forholder sig til det, som forespørgslen drejer sig om. Men jeg skal gerne trøste fru Pernille Frahm med, at Socialdemokratiet lægger afgørende vægt på FN's rolle også i Europa, og vi er klart tilhængere af, at FN skal spille en rolle overalt. Det har altid været

Socialdemokratiets holdning, og det er det fortsat.

Til hr. Thulesen Dahl: Jamen jeg er slet, slet ikke sur, der skal mere til, men jeg har bare en lille smule svært ved at se, hvad det er for en diskussion, både hr. Thulesen Dahl og hr. Keld Albrechtsen egentlig starter. Hvordan kan det være, at vi ikke må tage en diskussion for at se, hvordan tingene udvikler sig? Hvordan kan det være, at vi, før vi overhovedet starter, skal sige, at det er for at ændre situationen, hvis det er sådan, som hr. Keld Albrechtsen siger, og som jeg er tæt på at være enig med hr. Keld Albrechtsen i?

Jeg tror, jeg fik fat i det. Der er ikke ændret noget i grundlaget for den danske undtagelse, så den skal tages op til revision. Nej, det er der ikke, og derfor er der jo ingen grund til at melde ud, at den skal tages op til revision. Men der sker da ting ude i Europa, som gør, at vi er nødt til at følge med i udviklingen, hvis vi ikke skal blive sat af, alene af den simple årsag, at vi er et temmelig aktivt medlem af f.eks. NATO.

Endelig til hr. Villy Søvnald, og så kommer vi tilbage til min fatteevne: Jeg har ikke sagt noget om, at der ikke skulle oprettes nogen operativ kapacitet. Jeg har ikke sagt noget som helst om, at der ikke er behov for sådan en. Det eneste, jeg bare har tilladt mig at sige, er, at man kan oprette nok så mange operative kapaciteter rundt omkring, men hvis ikke den nødvendige politiske vilje er til stede, så sker der jo ikke noget.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Ja, nu er jeg i den situation, at fru Pernille Frahm faktisk ikke kan få ordet mere, men undtagelsesvis en ekstra gang, derefter hr. Kristian Thulesen Dahl, og så går vi tilbage til ordfører-rækken, når hr. Jacob Buksti har svaret.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jamen jeg takker for formandens storsind på det her lille område.

Jeg vil gerne spørge udenrigsministeren: Er det ikke rigtigt, at når man bruger udtrykket, at NATO er den eneste, der har den nødvendige operationelle kapacitet, så ligger der også i det, at den eneste, der har det nødvendige materiel, er USA, og at vi så foreløbig skal låne os frem. Hver eneste gang EU eller Europa sætter ind med en eller anden aktion et sted, så skal man låne en del af det nødvendige materiel i USA.

Hvis man fortsætter det projekt, der hedder at få den nødvendige operationelle kapacitet på europæiske hænder, så forudsætter det en voldsom ressourcetilførsel til det europæiske forsvar, for at man kan klare sig selv og sige ha, ha til USA.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Til hr. Buksti: Jeg har flere gange understreget og bekræftet det gode i den udvikling, der er sket i retorikken omkring det forsvarspolitiske samarbejde: at man i højere grad betoner vigtigheden af NATO-samarbejdet, og at det er igennem NATO-samarbejdet, den danske forsvarspolitik og sikkerhedspolitik skal varetages. Hvis det, der bliver sagt, så også står til troende i handling, så er der jo ikke en eneste grund til overhovedet at diskutere muligheden af, at det danske forbehold står for fald.

Derfor er det jo svært for nogle af os at forstå, at hr. Buksti ikke kan tage de ord i sin mund, men prøver at tale udenom under henvisning til, at man vil have en indholdsdebat og ikke en diskussion om forbehold, for hr. Buksti kunne jo lige så let som amen i kirken sige her i dag, at det danske forbehold vil ikke med socialdemokratisk opbakning blive forsøgt ændret, hvis altså det, hr. Buksti har talt om, skal stå til troende.

Når hr. Buksti så ikke gør det, er det jo, at der er nogle af os, der begynder at frygte, at dagsordenen i virkeligheden er en helt anden, og at det drejer sig om, som også hr. Keld Albrechtsen har været inde på, at man skal have godet jorden for at kunne fjerne det danske forbehold for at få styrket EU's forsvarspolitiske dimension.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Nu skal jeg jo ikke kritisere formanden, men jeg må nok sige, at det er et temmelig utraditionelt brud på forretningsordenen, at man får en ekstra kort bemærkning og derefter bruger den til at stille spørgsmål til udenrigsministeren; men det skal jeg lade være.

Til hr. Thulesen Dahl: Det er altså ikke os, der har bragt diskussionen om forbehold op her. De danske forbehold består. Vi har overhovedet ingen planer om at ændre de danske forbehold, og det har jeg ikke sagt noget som helst om. Jeg har bare sagt, at der sker en udvikling ude i Europa, som måske endda næsten løser vores

problem. Sådan forstår jeg også hr. Thulesen Dahls indvending.

Det, som jeg bare ikke er helt klar over og i hvert fald ikke er sikker på, er, om hr. Thulesen Dahl er så fuldstændig skråsikker på, at uanset hvad for en udvikling, der sker ude i Europa – også inden for det, som jeg tror hr. Thulesen Dahl og jeg er enige om – vil det altså ikke i hvert fald for en juridisk formalistisk betragtning gøre, at vi bliver nødt til at ændre i forbeholdene.

Det er det eneste. Men der er ingen planer overhovedet, vi har ingen tanker overhovedet om, at der skal ske nogen ændringer i det her. Det eneste, vi bare godt vil, er at være med til at drøfte, hvad det går ud på, for som vi ser det, går det faktisk i retning af det, vi hele tiden har sagt, nemlig at Vestunionen er en død sild, og dér, hvor det foregår, er i NATO.

Lene Espersen (KF):

Jeg vil også gerne starte med at takke udenrigsministeren for en meget god redegørelse for situationen, og jeg vil også sige, at jeg egentlig synes, at timingen af denne her forespørgsel er meget fin, både set i relation til de diskussioner, der skal være inden for ganske kort tid i forbindelse med EU-topmødet, og fordi Danmark jo her til aften får besøg af NATO's generalsekretær, Javier Solana, som i dag til Jyllands-Posten har udtalt, at tidspunktet er kommet til at forstærke den europæiske forsvarsdimension i NATO.

Der er med andre ord allerede meget gang i debatten, og der er meget fin bevægelse i den debat, som vi har i dag, om, hvordan man forstærker det forsvarspolitiske og sikkerhedspolitiske på EU-plan.

Det Konservative Folkeparti er fuldt ud enig i, at det selvfølgelig ikke kun er en debat, vi skal tage, men at der også er et behov for yderligere at forstærke forsvarsdimensionen internt i EU.

Jeg synes måske, det er på sin plads, når vi taler om udvikling, at ride lidt op, hvad det er, der er baggrunden for, at situationen er så meget anderledes i dag, end den var for bare 7-10 år siden, og det er jo først og fremmest, at det for Danmark i mange, mange år har været et overordnet mål at sikre en fredelig og stabil udvikling i verden, en udvikling, der er baseret på demokrati og overholdelse af de fundamentale rettigheder.

Her har EU i mange år spillet en afgørende rolle på den europæiske scene først og fremmest via en fredelig sameksistens med handel og en stabil økonomisk vækst. Men der er ingen tvivl om, at Murens fald har haft en afgørende betydning for, at den sikkerhedspolitiske situation i Europa afgørende har ændret sig, hvor det traditionelle fjendebillede og koldkrigsbilledet er blevet afløst af muligheder for at give Europa en ny start.

Derfor synes jeg faktisk også, at det i dag er relevant at sige, at udvidelsen af EU med de central- og østeuropæiske lande som Baltikum er startskuddet til, at der kommer en ny sikkerhedspolitisk æra i EU. Disse lande, der i mange år har lidt og er blevet undertrykt af Sovjetunionens totalitære regime, er nu blevet fri, og de ønsker helt og fuldt at deltage i EU og være med til at præge udviklingen i en fredelig retning.

Jeg synes, det er dejligt, at vi har fået bekræftet, at udvidelsesprocessen skrider fremad, og at man på det kommende EU-topmøde i København har en køreplan, der sikrer, at udvidelsesprocessens momentum fastholdes.

Den samme type udvikling har vi også set på det forsvarspolitiske område i vores alliancepartner NATO, hvor det betyder, at tre tidligere fjender bliver nye medlemmer af NATO-klubben. Det er en udvikling, der også understøtter den sikkerheds- og forsvarspolitiske stabilitet i vores del af verden og vil gøre det i årene fremover.

Jeg synes faktisk også, det her er vigtigt at få understreget, at NATO's indgåelse af en aftale med Rusland og oprettelsen af et NATO-Rusland-fællesråd også er med til at skabe et forstærket sikkerhedspolitisk billede af Europa.

Men samtidig med alle de her positive tendenser, samtidig med Murens fald, hvor det traditionelle fjendebillede er blevet fjernet, er der desværre andre ting, der er blevet forstærket, der er kommet andre risici til. Vi kender det allerede nu fra Eksjugoslavien, hvor der er regionale og etniske spændinger og faktisk borgerkrig. Der er opstået social uro, og de nye demokratier bliver sat på en hård prøve, når der opstår organiseret kriminalitet og økonomiske vanskeligheder i omstillingsfasen fra planøkonomi til markedsøkonomi.

Det betyder også, at der er kommet nye opgaver til og desværre ikke kun opgaver, der kan løses via samhandel og fredelig sameksistens. Derfor er det positivt, at en fælles sikkerheds-

og udenrigspolitik i Amsterdamtraktaten er blevet styrket, så EU fremover bedre kan tale med en fælles og dermed også stærkere røst udadtil, når vi konfronteres med overgreb og krænkelse af rettigheder andre steder, ikke mindst i vores naboerområder.

Samtidig er der ingen tvivl om, at udnævnelsen af en hr. eller fru FUSP også vil komme til at betyde, at EU taler klarere og tydeligere udadtil.

Hvis vi ser på hele den historiske udvikling, har vi også set, at man med Petersbergbeslutningen i 1992 har anerkendt, at der altså er et stigende behov for at løse humanitære redningsopgaver, og det er også opgaver, som EU må tage på sine skuldre, specielt når de forekommer i vores del af verden. Vi har set det i forbindelse med NATO-mødet i 1996, hvor NATO også udtalte, at der var behov for, at Europa stod sammen og forsøgte at styrke den sikkerhedspolitiske dimension inden for EU.

Desværre har Danmark i dag et forbehold. Det stiller os på sidelinjen i nogle tilfælde, og det mener Det Konservative Folkeparti ikke kun er et problem, men faktisk heller ikke rigtigt set i tråd med den måde, hvorpå Danmark normalt stiller sig i sikkerhedspolitiske spørgsmål. Der stiller vi os nemlig solidarisk og er med til at løse problemerne. Derfor synes jeg også, det er paradoksalt, at det forbehold fortsat opretholdes.

Venstres ordfører har allerede været inde på det, men jeg føler også, der er behov for at nævne, at det jo i dag giver os konkrete problemer. Et eksempel, som jeg synes er til at forstå, er minerydningsopgaverne i Kroatien, en sag, der egentlig burde være en dansk mærkesag, men hvor Danmark altså ikke har kunnet deltage helt og fuldt. Det er på grund af forbeholdet, og derfor ser vi selvfølgelig gerne, at det forbehold bliver afviklet så hurtigt som overhovedet muligt.

Men det skal ikke hindre os i også at sige, at vi mener, det er rigtigt og godt, at der også samtidig med den debat, der kan være her i Danmark om forbeholdet, allerede er sket en yderligere udvikling, idet briterne og franskmændene ved St. Malo har taget et afgørende skridt videre i formuleringen af en styrkelse af det forsvarspolitiske EU-regi. Det er en udvikling, som Det Konservative Folkeparti hilser velkommen.

Vi mener, det er rigtigt, at EU påtager sig et større ansvar, og vi kan derfor selvfølgelig også

varmt tilslutte os den foreslåede vedtagelse, som er fremsat i samarbejde med regeringen, med Venstre og CD. Det er vigtigt, at vi får styrket det europæiske, og hvis det sker inden for en ramme af NATO, synes vi faktisk også, at det nok kan være den mest effektive vej fremad.

Pernille Frahm (SF):

Den grundlæggende forudsætning for en relevant diskussion om europæisk sikkerhed er jo en grundig analyse af den sikkerhedspolitiske diskussion og derefter en påpejning af de redskaber, der skal til for at løse problemerne. Alt andet ville være bagvendt.

Først og fremmest er der stadig grund til inderligt at glæde sig over, at risikoen for en altødelæggende krig mellem de europæiske lande med deltagelse af to supermagter og med brug af atomvåben er forsvundet. Men atomvåbnene er jo ikke væk, og Europa er det område i verden, som har den højeste koncentration af militært isenkram.

Hvis vi skal gøre os håb om at forbedre den nuværende sikkerhedspolitiske situation, så forudsætter det to ting.

For det første at vi yderligere nedbryder modsætningsforholdet mellem de europæiske lande, det gælder specielt landene i det tidligere Sovjetunionen, og det gælder særligt Rusland, og for det andet at størstedelen af det militære isenkram afskaffes. Det sidste forudsætter det første, og her gør den enkle sandhed sig gældende, at sikkerhed er udelelig. Man kan med nutidens militære teknologier, fattigmandsbomber osv. ikke endeligt sikre sig imod andre.

Bedre sikkerhed forudsætter sikkerhedssystemer og strukturer, som omfatter og inddrager alle lande, der har aktier i europæisk sikkerhed, herunder også USA og Rusland.

Her er der grund til inderligt at beklage de chancer, som er forspildt siden Murens fald, og de fejl, som er begået. Det er beklageligt, at det ikke lykkedes at opbygge et europæisk sikkerhedssystem, eksempelvis inden for OSCE's rammer, og det er kritisk, at beslutninger af betydning for hele Europas sikkerhed, nemlig udvidelsen af NATO og de principielle beslutninger om en militær indsats i Kosovo, er truffet uden at være i god forståelse med Rusland og de øvrige lande, som holdes udenfor. Konsekvensen er, at den sikkerhedspolitiske situation i dag er dårligere, end den var for blot nogle få år siden.

En række af de konflikter, der lå i dvale under den kolde krig, er dukket op til overfladen. Nogle af dem er slået ud i krigshandlinger på baggrund af en ondsindet blanding af voldsomme økonomiske tilbageslag, uopfyldte forventninger, etniske modsætninger, mangel på sikring af de politiske menneskerettigheder og ekstrem nationalisme.

Der er dukket en række nye sikkerhedspolitiske problemer op på linje med de traditionelle militære udfordringer. Det er miljødelæggelser, det er flygtningestrømme fra mindre heldigt stillede dele af verden, og det er organiseret kriminalitet.

Spørgsmålet i denne forespørgsel burde være, hvad EU kan gøre ved de tre sikkerhedspolitiske udfordringer. Er det fornuftige svar opbygningen af endnu en militær organisation i en vestlig militærorganisation med eller uden EU? Selvkært nej. I den udstrækning, der skal løses rent militært tekniske opgaver, og så længe OSCE ikke magter det, må den opgave overlades til NATO inden for FN-systemets rammer til regulering af internationale konflikter og med eksplicit mandat fra FN. Her har EU ingen rolle at spille.

Skal EU koncentrere sig om sine egne problemer i et babylonsk unionsprojekt og lukke sig for resten af verden? Også selvkært nej.

Skal EU opbygge sit eget system til sikring af menneskerettigheder, til håndtering af konflikter? Det kan man da godt. Men hvorfor ikke fastholde den nuværende arbejdsdeling mellem Europarådet og OSCE, hvor alle relevante parter er med og med EU i en supplerende rolle?

Til gengæld kan EU spille en umådelig vigtig rolle i kraft af sin økonomiske størrelse og sit civile samarbejde. EU skal leve op til sit ansvar ved at inddrage de øvrige europæiske lande i så meget som overhovedet muligt, udforme støtteprogrammer, åbne sine markeder for eksport fra resten af verden, acceptere at modtage sin rimelige del af de flygtninge, verdens konflikter skaber osv.

Hvis noget sådant skal ske, forudsætter det et fornuftigt udenrigs- og sikkerhedspolitisk samarbejde i EU og ikke et, hvor man med flertalsafstemninger kan undertvinge andre lande.

Men et højt informationsniveau f.eks. om problemerne i Eksjugoslavien og grundige drøftelser, som reducerer risikoen for, at landene går hver sin vej, er efter SF's opfattelse en god ting.

Forespørgslen slutter med spørgsmålet om, hvornår Danmark kan deltage helt i EU's for-

svarspolitik og i WEU. Da SF i forbindelse med Edinburghaftalen formulerede forbeholdet om, at Danmark skulle holde sig uden for et egentligt forsvarspolitisk samarbejde i Europa, var det for at sikre, at afslutningen af den kolde krig ikke blev besvaret med dansk deltagelse i opbygning af nye militære blokke i Europa. Denne grundholdning gør sig stadig gældende i SF, og vi står derfor ved den aftale, der i 1993 blev indgået med de danske vælgere.

Jeg vil afslutningsvis advare imod, at regeringen gør dette til en diskussion om en bestemt institutionel ramme, og jeg vil fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Idet Folketinget konstaterer, at der ikke er behov for nye forsvarsopbygninger i Europa, og at det danske forbehold om ikke at deltage i et forsvars- og sikkerhedspolitisk samarbejde stadig er lige aktuelt, opfordrer Folketinget regeringen til

- at styrke OSCE som institution for konfliktforebyggelse og udbygning af samarbejde mellem de europæiske lande,
- at arbejde for at sikre større balance mellem den civile og den militære indsats samt
- at arbejde for, at EU udbygger sit økonomiske og civile samarbejde med landene uden for EU.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 19).

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Også dette forslag indgår her efter i forhandlingerne.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, der er grund til at rose SF for ordførertalen, for jeg synes, der var mange af de ting, som gennemsyrede den, man godt kunne være enig i: Ønsket om, at alle lande i Europa inddrages i sikkerhedspolitikken, og konstateringen af, at trusselsbilledet nu er et helt andet. Det er de etniske konflikter, det kan være miljøkatastrofer, flygtningestrømme osv., der udgør risiciene, og ikke mere den væbnede konflikt.

Derfor spidsede jeg også ører, da fru Pernille Frahm sagde, det var sørgeligt, at man ikke fik et europæisk sikkerhedssystem, sådan tror jeg

nok, fru Pernille Frahm formulerede det. Jeg håber ikke, det betyder, hvad man jo kunne få mistanke om, at SF ønsker, at man nu skulle have opbygget en ny organisation i Europa, ny hær, nyt materiel, ny kommandostruktur parallelt med NATO. Så har vi jo præcis den samme kalamitet, som vi har kæmpet imod at få, ved at EU opretter sit system.

Derfor vil jeg gerne høre, hvad SF egentlig mener med dette meget højtravende begreb: et europæisk sikkerhedssystem.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jeg er glad for, at jeg har i hvert fald én opmærksom lytter til min tale. Jeg vil så bede fru Elisabeth Arnold om at huske, hvordan talen videre forløb, nemlig at den var en understregning af OSCE's rolle og nødvendigheden af at inddrage de lande, som er med i OSCE i sådan et samarbejde, dvs. også USA og Rusland.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

I Dansk Folkeparti har vi fulgt debatten om udviklingen af forsvarssamarbejdet på internationalt plan med meget stor interesse.

Vi synes også, det er godt, at vi her i Folketinget får en mulighed for at diskutere den udvikling, der foregår, at regeringen kommer med sin redegørelse, og at partierne kan give deres meldinger.

Det, vi er interesseret i, er naturligvis først og fremmest at få afklaret, hvad det egentlige mål med den danske politik på området er.

Den ændring, der er sket i retorikken, synes vi er positiv. Vi synes, det bærer præg af, at man i højere grad betoner NATO som det helt afgørende forsvarspolitiske instrument for Danmark og nedtoner EU-instrumentet og Vestunionen.

Den udvikling vil vi selvfølgelig gøre alt, hvad vi kan for at underbygge og støtte. Omvendt er vi naturligvis bange for, at diskussionen kan bruges til reelt at give et tilbageslag i retning af, at EU og Vestunionen kommer mere på banen igen.

Det er også derfor, at jeg i et par korte bemærkninger har forsøgt at få bekræftet, at Socialdemokratiet bl.a. står ved det danske forbehold på området, for det danske forbehold er jo lige præcis det, som sikrer, at det ikke er en EU-forsvarsdimension og Vestunionen, der for alvor kommer på banen.

I Dansk Folkeparti står vi klart ved det faktum, at det er gennem NATO, vi forestår Danmarks forsvars- og sikkerhedspolitik. Det er det altafgørende forum for dansk sikkerheds- og forsvarspolitik. Vi mener, at i det øjeblik, der reelt etableres to organer, om det er Vestunionen eller et andet EU-instrument ved siden af NATO, er der risiko for konflikter mellem de to organisationer. Vi mener, det er afgørende vigtigt, at der er ét forum, hvor man diskuterer tingene, og det er naturligvis NATO. Men vi vil ikke afvise den debat, som finder sted, og vi vil tværtimod forsøge at støtte de tanker, som vi føler kan gå i den rigtige retning.

Med hensyn til Vestunionen specifikt er vi selvfølgelig tilfredse med, at regeringen ikke foreslår ændringer i retning af, at Danmark skal søge medlemskab. Det ville jo også i sandhed være et brud på de løfter, den har givet. Men omvendt finder vi heller ikke, at den nuværende situation er tilfredsstillende.

Den observatørstatus, som Danmark har, er jo reelt, at vi handler som medlem. Derfor finder vi også, at Danmark er engageret langt videre i Vestunionen, end det burde være tilfældet. Vi mener ikke, at det argument, som bl.a. Venstres ordfører fremførte under debatten, at USA jo også har en interesse i, at Europa skal tage et større ansvar og betale mere for egen sikkerhed, kan bruges til at fremme en egen europæisk forsvarsdimension. Vi kan sagtens bidrage med mere fra dansk side, hvis et flertal ønsker det her i Folketinget, inden for rammerne af NATO.

Med hensyn til det danske forbehold i øvrigt vil jeg godt sige, at i og med vi finder, det er et værn, finder vi også – selv om der kan være juridiske spidsfindigheder, som kan fremføres for, at der er ting, der taler for, at man skal ændre lidt i formuleringen – at det vil være en farlig vej at betrede, for vi er ikke sikre på, at den udvikling, som er igangsat nu, holder. Derfor vil vi også holde fast i forbeholdet med næb og kløer og argumentere ud fra det.

Afslutningsvis skal jeg sige om det forslag til vedtagelse, der er fremsat af regeringspartierne, Venstre og De Konservative, at Dansk Folkeparti vil afholde sig fra at stemme til forslaget. Vi finder, at de ting, man konstaterer i starten af forslaget til vedtagelse, er faktisk rigtige, men ubehagelige kendsgerninger, og med hensyn til den anden pind i forslaget vil vi gerne understrege, at den styrkelse af den europæiske sikkerheds- og forsvarsidentitet, der tales om, skal

udarbejdes og godkendes i NATO og ikke i EU eller Vestunionen. Hvis det også er forslagsstillerens mening med den anden pind, så synes vi naturligvis, det er positivt, men vi synes, det er en anelse for kryptisk formuleret til, at vi vil stemme for.

Men vi vil gerne sende det signal, at vi anerkender den diskussion, der finder sted, og den retoriske ændring, der er sket, i retning af at man betoner NATO-samarbejdet som det afgørende i stedet for EU og Vestunionen, og derfor vil vi ikke stemme imod forslaget til vedtagelse, men undlade at stemme.

Arne Melchior (CD):

Hr. Buksti fik i en af sine korte bemærkninger i starten af debatten sagt, at fordi man stiller en fælles forespørgsel – der er altså fem partier – behøver man jo ikke at være enig om, hvad den forespørgsel skal føre til. Det sagde hr. Buksti.

Derfor minder jeg ham om, at der ikke bare er stillet en fælles forespørgsel, men at der af de samme partier er fremsat et fælles forslag til, hvordan den debat skal slutte, nemlig med den foreslåede vedtagelse. Den kan man selvfølgelig som al anden tekst læse på forskellig måde, men jeg læser den som fru Antonsen og bestemt ikke som hr. Buksti.

Der står jo udtrykkeligt, at den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik har fået ny fremdrift, og at Amsterdamtraktaten giver nye muligheder for, at EU kan udfylde sin rolle på den internationale scene, altså i forsvars- og sikkerhedsspørgsmål, ikke i alle mulige andre spørgsmål, for det her er en forsvarsdebat, og den drejer sig om forsvarets forhold.

Når man så læser de to af de tre pinde – den tredje handler jo bare om at orientere – så går de i nøjagtig samme retning, nemlig at Danmark selvfølgelig hører til i et integreret europæisk sikkerheds- og forsvarsarbejde.

Man skal altså have nogle meget mørktfarvede briller på for at læse det anderledes. Det er jo også oplagt, at det må være i dansk interesse at deltage i forhandlinger om noget, som går os så tæt ind på huden, som angår os og vores fremtid og vores sikkerhed så meget, som det her gør.

I hvert fald to gange i dette århundrede har USA reddet Europa, reddet friheden og demokratiet for Europa. Nogle få europæiske lande var helt med, andre var delvis med, men uden USA havde det ikke nyttet en pind, og nu ser vi minsandten igen gang på gang, at når der på

europæisk grund opstår konflikter, krige, så skal vi også have USA's hjælp for at klare det.

Jeg kan godt forstå, og det er jo udtrykt gentagne gange fra USA's side, at de er grundigt trætte af, at vi ikke engang kan klare at begrænse konflikter – så slemme de end er – i vor egen verdensdel.

Det lykkedes da også hr. Buksti – og derfor forstår jeg godt, at venstrefløjen og Dansk Folkeparti, som jo hører sammen i denne sammenhæng, udfrittede ham meget stærkt – at få sagt: Det er en klar dansk interesse at deltage i forhandlingerne. Ja, så meget kommer det os ved, at hr. Buksti må sige, at det er en klar dansk interesse at deltage i forhandlingerne.

Men vi kan ikke deltage i forhandlingerne som turister, som gæster. Jeg ved godt, vi er observatører, men hvad er det for en sekundær rolle at spille? Når det drejer sig om penge, altså euroen, lige så vel som når det drejer sig om noget så essentielt, så livsvigtigt, som sikkerhed, er det selvfølgelig af den største betydning for os at være med, ikke bare på en lyttepost – det kunne vi sætte nogle journalister til – men at være med ved bordet med samme styrke og samme ret som alle andre og øve indflydelse ud fra den styrke.

Og jeg tolker egentlig udenrigsministerens tale på samme måde. Som han selv sagde, gik han undtagelsesvis herop under debatten; det gør ministre ikke så ofte. Det var altså meget vigtigt, at udenrigsministeren skulle gå herop og gentage, hvad han havde sagt. Og hvad havde han sagt? At der ikke er alternativer til NATO, og at der ikke skal oprettes en Europahær.

Begge de to forudsætninger – som jeg er enig med udenrigsministeren i, i hvert tilfælde indtil videre – muliggør, at Danmark deltager i det europæiske sikkerheds- og forsvarssamarbejde. Der er ingen af de to ting, som udenrigsministeren ønskede at gentage og understrege, der bliver forulempet derved.

Selvfølgelig skal vi være med. Og jeg regner denne debat som en festlig ouverture til de kommende forsvarsforligsforhandlinger. Det er i hvert fald helt oplagt, at SF og Enhedslisten og Dansk Folkeparti skal der ikke være bud efter ved den lejlighed. Det bliver såmænd også svært nok mellem de partier, der skal være med, ikke mindst mellem de to regeringspartier – det er jeg helt klar over – men vi har allerede i dag fået klargjort, hvor der overhovedet er

mulighed for at snakke sammen og komme til et resultat.

Så fremsatte hr. Keld Albrechtsen også et forslag til vedtagelse, og det er jo ganske gratis, for han ved jo, at det ikke kommer til afstemning, men det er da meget rart at have det på bordet, og vi ved godt, hvor han står. Og så sagde hr. Albrechtsen også, at han og hans parti altså ikke ønsker nogen ny folkeafstemning om dette eller andre forbehold.

Men de er jo nu snart 5 år gamle eller noget i den retning, så det kunne da godt være, at der kunne komme en folkeafstemning, og jeg synes, hr. Albrechtsens parti altid er mægtig begejstret for folkeafstemninger. Men det fryder mig at konstatere, at hr. Albrechtsen er klar over, at en sådan kommende folkeafstemning – for den kommer jo – kan gå hans synspunkt imod, og det glæder jeg mig til, og jeg er ret overbevist om, at det vil ske.

CD er selvfølgelig tilfreds med det forslag til vedtagelse, som vi er medforslagsstillere til, og vi læser det på den måde, og det kan efter min mening ikke fuldt redeligt læses på anden måde, og derfor glæder jeg mig over, at både De Radikale og Socialdemokratiet har været med til at udforme det.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Nu kender jeg jo hr. Arne Melchior som et meget engageret medlem af Folketinget, og det er jo både underholdende og nyttigt, men jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg blev en lille smule forbløffet og også en lille smule nervøs for hr. Arne Melchiors blodtryk, da jeg hørte hr. Arne Melchior heroppefra, for jeg kunne egentlig ikke høre noget som helst af alt det, hr. Arne Melchior sagde, som jeg er uenig i. Så hr. Arne Melchior må altså have hørt noget andet end det, der er foregået, så vidt jeg kan se.

Det er rigtigt, som hr. Arne Melchior sagde, at jeg blot gjorde opmærksom på, at fordi jeg er medforslagsstiller til en fælles forespørgsel, behøver det ikke at betyde, at jeg har skrevet fru Charlotte Antonsens ordførertale. Det var sådan set det eneste.

Og Socialdemokratiet står fuldt ud bag det forslag til vedtagelse, al den stund vi selv har været kraftigt medvirkende til at udforme det. Så det er jeg helt med på. Det eneste, jeg så sagde at der var et problem med, var et spørgsmål om, hvorvidt vi skal starte på at diskutere forbeholdene eller ej.

Jeg er præcis enig med hr. Arne Melchior i, at det, det drejer sig om, er, at vi skal deltage i forhandlingerne og bide os fast i bordet, for vi er fuldt medlem af NATO, og det, der netop er sket, er jo, at nu er det i NATO, det foregår.

Derfor må jeg altså sige til hr. Arne Melchior, at jeg håber, at hans blodtryk falder, for vi er faktisk enige, så vidt jeg kan se, og der er heller ikke nogen uenighed mellem udenrigsministeren og mig, så vidt jeg kan høre.

Det kan godt være, jeg har udtrykt mig lidt forkert, det er muligt, men det må jeg så beklage; det er jo så moderne i de her tider.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Det er da efterhånden helt eventyrligt at høre de fortolkninger, som forslagsstillerne til fempartiforslaget nu forsøger sig med i et fortvivlet forsøg på at forklare, hvad det egentlig er, de har fremsat forslaget til vedtagelse om. Men sagligt bedømt må man jo sige, at hr. Melchior nok har fat i den lange ende, når det drejer sig om en almindelig dansk læsning af den tekst, som ligger her, for den går jo ud på, at Danmark skal deltage i et europæisk forsvarssamarbejde. Det er jo det, den går ud på, og dermed peger den også i retning af et opgør med den danske undtagelse. Og hr. Jacob Bukstis forsøg på at få det til at fremstå, som om der i virkeligheden er en fælles linje i det forslag til vedtagelse, fører altså til, at vi må høre mange mærkelige ting heroppefra.

Så skal jeg bare sige til hr. Arne Melchior, at vi ønsker ingen folkeafstemning, men vi er naturligvis heller ikke bange for at få en. Vi så jo, hvad der skete under 2. juni-folkeafstemningen. Det blev et nej, og det tror jeg også det vil blive i denne situation.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Også jeg synes jo, det er pudsigt, så mange fortolkninger der efterhånden er kommet af det forslag til vedtagelse, som regeringspartierne og V og K samt CD har fremsat. Men jeg skal sige, at vi såmænd var tæt på at ville stemme for forslaget, men nu er ganske trygge ved, at vi undlader, for dermed markerer vi jo også det, som hr. Arne Melchior ikke må have hørt på sin vej herop til talerstolen, fordi han kom umiddelbart efter min ordførertale, nemlig at vi faktisk anerkender nogle af de tanker, der er om at betone vigtigheden af, at forsvarssamarbejdet finder

sted i NATO-regi og ikke i selvstændigt EU-regi.

Og de ting, som er blevet bekræftet af andre, og som vi har anerkendt vigtigheden af, forsøger hr. Arne Melchior at skabe lidt tvivl om, og det synes jeg selvfølgelig er synd, men det begrunder jo så, hvorfor vi undlader at stemme til det forslag, som hr. Arne Melchior er medfor-slagsstiller til.

Så vil jeg gerne sige til hr. Arne Melchior, at jeg kan ikke forstå hr. Arne Melchiors ræsonnement med hensyn til de kommende forsvarsfor-handlinger. Hvordan hr. Arne Melchior kan få f.eks. min ordførertale til at give nogen som helst ræson i forbindelse med de kommende forsvarsforhandlinger, forstår jeg simpelt hen ikke, men måske hr. Arne Melchior vil berige os lidt med, hvordan han kan få skabt den sammenhæng.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg kan berolige hr. Jacob Buksti: Mit blodtryk har det glimrende. Det bliver jævnlige målt, og jeg kan konkurrere med hr. Buksti på det område.

I øvrigt var det jo dejligt, at hr. Buksti sagde, at han er enig med mig. Det er da dejligt. Jeg læser også hans tale således, at den understøtter min tolkning. Læs min tale, og bliv bagefter klar over, at hr. Buksti sagde, at han er enig med mig! Så er der jo netop banet vej for nogle gode forsvarsforligsforhandlinger, vil jeg sige til hr. Thulesen Dahl.

Og jeg skal gentage, at det ikke forpligter at stille en forespørgsel samlet, men at det forpligter at fremsætte et forslag til vedtagelse samlet. Og dér må jeg sige, at så uenig jeg end er med hr. Keld Albrechtsen i sikkerheds- og forsvarsspørgsmål, er jeg enig, hvad angår læsningen af teksten i forslaget, det, som hr. Albrechtsen kaldte almindelig dansk læsning: Dér læser jeg den, ligesom hr. Albrechtsen læser den, og som jeg er sikker på at 98 ud af 100 voksne mennesker, der læser den tekst, vil læse den og forstå den.

Så vil jeg sige, at jeg har ikke antydnet, at der er uenighed mellem udenrigsministeren og hr. Buksti. Det har jeg ikke antydnet. Det er der andre der har gjort tidligere i debatten, men det har jeg ikke gjort.

Nu har jeg svaret hr. Thulesen Dahl, hr. Albrechtsen og hr. Buksti, og jeg har ikke mere at sige, men vil blot gentage, at jeg er ganske glad

for den tekst, vi vedtager i dag. Og den vil man høre mere om, for den kommer selvfølgelig til at forpligte dem, der har fremsat forslaget og stemmer for det, og det har da lov til at stemme mig til glæde, når jeg ønsker, at Europa ikke skal være med på en lytter, men skal være med helhjertet og forsvarligt, om jeg så må sige.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Som medfor-slagsstiller til det forslag til vedtagelse, der er fremsat, fik også jeg visse tvivl, da jeg hørte hr. Arne Melchiors udlægning af teksten, f.eks. at EU nu kan udfylde sin rolle på den internationale scene, og at det blev brugt som et afsæt til at beskrive, hvordan der nu rigtig skulle oprustes i EU, og til at sige, at det her er en forsvarsdiskussion, at det er det, det handler om.

Heldigvis kom hr. Arne Melchior 2 minutter senere med en stor tillids erklæring til udenrigsministeren, idet han var fuldstændig enig i hans tale og helt enig i hans udsagn om, at der kommer ingen europahær, og at Danmarks forsvar ligger solidt forankret i NATO. Så åndede jeg lettet op og tænkte: Jamen det er jo det, vi er enige om. Og det er så det, jeg gerne vil have bekræftet af hr. Arne Melchior: at det er udenrigsministerens tale, der gælder, og ikke den udlægning, som hr. Arne Melchior kom med i første omgang.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Hr. Arne Melchior talte så begejstret om den folkeafstemning, der skulle komme, men er hr. Arne Melchior opmærksom på, at WEU slet ikke er omtalt i forslaget til vedtagelse, og at WEU formentlig kommer til at spille en mindre og mindre rolle i den kommende europæiske sikkerhedsarkitektur?

Og sådan som det tegner sig nu, ser det ud til, at man vil prøve at snige sig uden om forbeholdet ved at få den europæiske sikkerhedspolitiske arkitektur til at handle om noget helt andet end det, man juridisk bandt det politiske forbehold op på, nemlig på WEU. Politisk handlede det jo om, at Danmark ikke skulle deltage i et europæisk forsvarssamarbejde, men juridisk har man fået det til at handle om noget andet, og det giver nogle problemer, som gør, at hr. Arne Melchior måske slet ikke behøver at få den folkeafstemning, for det ser ud til, at man kan gøre, næsten hvad man vil, hvis man

holder sig strengt juridisk til teksterne og nægter at forholde sig politisk til dem.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

For en ordens skyld vil jeg bare sige til hr. Arne Melchior, at jeg er også særdeles glad for det forslag til vedtagelse, vi vedtager i dag, og at jeg er helt overbevist om, at jeg læser det fuldstændig, som de 98 pct. af befolkningen gør.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Ja, således kan alt jo ende i fryd og gammen, og det er jo ganske dejligt, men for at fru Elisabeth Arnold ikke skal være i tvivl, vil jeg sige, at jeg har ikke sagt, at jeg er fuldstændig enig med udenrigsministeren. Det har jeg faktisk ikke sagt noget om, så det må jeg nærlæse talen for at kunne udtale mig om. Men jeg understregede i min ordførertale, at intet af det, som udenrigsministeren gentog fra sin tale, nemlig at der ikke er noget alternativ til NATO, og at vi ikke skal have en europahær – hvorom CD gennem min mund sagde at vi var enige – intet af det hindrer, at vi kan deltage som fuldt ansvarlige medlemmer af WEU. Det var det, jeg sagde. Skriv det op!

Så gjorde fru Pernille Frahm mig opmærksom på, at WEU ikke er nævnt i vedtagelsesforslagets tekst, men det er den faktisk i forespørgslen tekst, og derfor er der ingen tvivl om, at vedtagelsen selvfølgelig forholder sig til forespørgslen, og at det er de emner, der belyses på den måde, som det sker på.

Og så er jeg blevet gjort opmærksom på, at der i vedtagelsen står, at det skal ske inden for en NATO-ramme. Jamen det er da klart. Jeg har da ikke tænkt mig, at WEU skal undsige NATO eller stå uden for en NATO-ramme, men WEU skal være det ene af NATO's ben og et kæmpeben, og det er helt o.k.

Den er mægtig. Det tegner godt, det her.

Formanden:

Fru Elisabeth Arnold som ordfører.

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil så lige starte min ordførertale med en enkelt kort bemærkning til hr. Arne Melchior, som jo stadig væk henholder sig til dele af udenrigsministerens tale: Udenrigsministeren sagde faktisk højt og tydeligt, at regeringen ikke har nogen hensigt om at foreslå nogen ændrin-

ger i Danmarks forhold til WEU. Så det må være den del af udenrigsministerens tale, som hr. Arne Melchior er uenig i.

Med hensyn til Det Radikale Venstres svar på spørgsmålet om EU's fremtidige sikkerhedspolitik vil jeg blot sige, at fra radikal side synes vi, udviklingen går i den retning, som vi kunne ønske os. Der er i øjeblikket en meget spændende sikkerhedspolitisk situation i Europa og en spændende udvikling, hvor NATO er under forvandling, og hvor NATO har besluttet sig for at følge med tiden og har inviteret sine tidligere såkaldte fjender med til mange af sine møder og sine manøvrer og til sin planlægning.

NATO er i gang med en udvidelse med tidligere fjendelande og har flere og flere civile opgaver og er god til at løse de civile opgaver og god til at organisere. Og hvis man kan organisere sine aktioner på en måde, hvor man bidrager til freden uden at løbne et skud, så er vi fra radikal side kun tilfredse med en sådan organisation.

Den radikale begejstring for NATO har tidligere kunnet ligge på et overordentlig lille sted, men vi må indse, at NATO faktisk har forstået at følge med tiden, har forstået at ændre sin mission, så vi på nuværende tidspunkt må sige, at vi faktisk føler, at dansk sikkerhedspolitik er godt tjent med, at Danmark er medlem af NATO.

Samtidig er der sket det interessante, at EU's ambitionsniveau på det sikkerhedspolitiske område helt klart er sænket. Der er indtrådt en vis resignation, tydeligt demonstreret ved, at Frankrig på et tidspunkt for nogen tid siden bekendte sig til nu at ville være med i det fulde NATO-samarbejde og med andre ord opgav en selvstændig stormagtsrolle som en spydspids på det europæiske kontinent.

Den meget omtalte Vestunion har det været svært at se betydningen af, og det bliver stedse sværere. For mig er der ingen tvivl om, at Vestunionens betydning vil svinde mere og mere.

Den vil efterhånden kun være en tom skal, som tjener som en slags skjul eller undskyldning eller begrundelse for de lande, som enten ikke er med i EU eller ikke er med i NATO, for trods alt at følge med i, hvad der sker i de to organisationer. Vestunionen vil ikke have nogen selvstændig operationsstyrke eller noget selvstændigt kommandoapparat og vil derfor være dybt afhængig af, hvad der sker enten i EU eller i NATO med hensyn til beslutninger om aktioner.

Vi er ikke utilfredse med, at det er den vej, det går. Vi har hele tiden været bekymrede over den betydning, som nogle har villet lægge i Vestunionen, men det er helt klart, at EU's nuværende ambitioner ikke går ud på, at der skal skabes en hær. Men der skal selvfølgelig være et NATO, og det mener vi også er det sted, hvor europæisk sikkerhedspolitik sikrest er forankret.

De nye fjender er udfordringer og risici, som man kalder det, og de gamle fjender er nu medlemmer af organisationen.

Samtidig vil jeg pointere, at nedrustningsforhandlingerne, som foregår i internationalt regi under FN, jo stadig væk er i gang, og at målet selvfølgelig er at få skrottet alle atomvåben og også en stor del af de konventionelle våben.

Fremtiden, som vi ser for os, er et NATO med endnu flere medlemmer, men stadig væk med konsensusbeslutninger, altså hvor alle medlemmer skal være enige, før man beslutter sig for noget. Der tror jeg vi er inde ved noget af kernen af suverænitetsbegrebet i de enkelte medlemslande.

Og vi ser også for os et EU med langt flere medlemmer, men med den interessante konstruktion med en konstruktiv afståelse i søjle 2, som blev indført i Amsterdamtraktaten, og som måske vil betyde, at man får lettere ved at træffe beslutninger. Men selvfølgelig er det altid et problem at træffe beslutninger, når man er mange medlemmer om at gøre det, og man skal ikke foregøgle nogen, at der findes nogen genvej til hurtige beslutninger.

Vi tror også, at indsættelsen af en hr. eller fru FUSP vil betyde, at der bliver mulighed for at skabe lidt mere konstans her, i stedet for at der skal skiftes formand hvert halve år på dette område. Og vi vil også fortsat presse på for, at nedrustningsforhandlingerne fortsætter, sådan at vi kan se et fremskridt i disse bestræbelser.

Det Radikale Venstre ønsker et aktivt engagement i konfliktforebyggelse i Europa, og vi ønsker bidrag og medvirken af europæiske organisationer, herunder både NATO, OSCE og EU. Men hvis ulykken er sket og der er konflikter, som man er nødt til at gribe ind i med militær, så mener vi, at NATO's organisation er rigtig. Man kan sagtens sammensætte styrker fra enkelte lande, som både er medlemmer af OSCE og af FN osv., men NATO har trods alt en organisatorisk kraft og en ekspertise, som vi må acceptere, og det mener vi man skal udnytte.

Vi er som sagt ikke utilfredse med udviklingen. Hidtil mener vi den er gået i den retning, som vi som Radikale ønsker os, og bedre, end mange havde kunnet forudse. Og vi støtter naturligvis det forslag til vedtagelse, som vi har været med til at fremsætte.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Jeg bad om en kort bemærkning, fordi fru Elisabeth Arnold tegnede et meget positivt billede af den europæiske udvikling og – forekommer det mig – et fortegnet billede, altså et billede af NATO som det arrangement, der beskytter freden, og hvor gamle fjender er på vej ind.

Og jeg vil spørge fru Elisabeth Arnold, om man ikke kunne tegne et billede af Europa, hvor der er stigende modsætninger og faretruende modsætningsforhold, og hvor Rusland i stigende grad er isoleret. Sådan opfatter det sig i international sammenhæng. Vi ser det i FN, og vi ser det i en række andre arrangementer.

Er det virkelig et rigtigt Europabillede, at vi er på vej mod konsensus med NATO og Vesteuropa som den styrende kraft, der styrer uden om konflikterne? Jeg har svært ved at se det.

Og det forudsætter vel også nogle diskussioner, når man giver denne meget positive vurdering af NATO, og derfor vil jeg også spørge den radikale ordfører: Hvordan forholder man sig til de nye meldinger fra NATO om out of area-aktioner, aktioner i hele verden? Og hvor ligger De Radikale med hensyn til armbøjningen mellem FN og NATO?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Det kan da godt være, at mit maleri af Europas sikkerhedsforhold var noget mere positivt, end der var basis for, men jeg så det i det perspektiv, at det jo kunne være gået meget værre, for da Jerntæppet faldt for snart 10 år siden, kunne man godt have frygtet, at der fortsat ville bestå en fasttømret militær blok på hver side af det gamle Jerntæppe. Men det billede er ikke indtruffet, og det forhold, at NATO er i gang med at udvide sin medlemskreds med tidligere medlemmer af den fjendtlige pagt, anser jeg faktisk for at være et vigtigt skridt.

Men det er jo ikke noget ufarligt skridt, det medgiver jeg hr. Villy Søvnal, for det er klart, at der kan ske det, at de, der ikke er med, kan føle sig isolerede og måske kan føle sig truede.

Og derfor føler jeg, at de bestræbelser på at få Rusland inddraget i den fredelige videreudvikling af Europa, som er i gang, er utrolig vigtige. Vi må ikke håne en ydmyget tidligere stormagt, og vi må ikke støde den fra os. Vi skal selvfølgelig sørge for at få den inddraget i de fremtidige bestræbelser. Det er klart, at der er en risiko, og den underkender jeg på ingen måde.

Så brugte hr. Villy Søvnald udtrykket Vesteuropa på den ene side og Rusland på den anden side, men begrebet Vesteuropa synes jeg mister sin betydning, efterhånden som vi får medlemmer fra den tidligere østblok med i NATO og i EU. Og de baltiske lande, som jo er en tidligere del af Sovjetunionen, har også søgt optagelse i NATO, men er ikke blevet inviteret, fordi det måske netop ville være ekstra provokerende for det tidligere Sovjetunionen.

Vedrørende out of area-filosofien i NATO er jeg ikke i stand til at give et svar på stående fod, da jeg ikke er tilstrækkelig godt inde i området.

Formanden:

Hr. Keld Albrechtsen som ordfører.

Keld Albrechtsen (EL):

Der er jo på det seneste sket et skifte i den debat, der er foregået mellem de gamle vesteuropæiske stormagter. Frankrig og England er slået ind på en ny kurs, desværre ikke en kurs til det bedre. Frankrig havde jo oprindeligt en plan, som i stor enkelthed gik ud på at opbygge Vestunionen til at være et redskab, som kunne sikre, at Frankrig sammen med de andre gamle kolonimagter i Vesteuropa kunne spille den rolle som stormagt på verdensplan, som Frankrig ikke længere selv havde kræfter til eller formåede at spille.

Den plan har Frankrig nu tilsyneladende opgivet og har indstillet sig på, at det hele skal foregå under USA's overopsyn. Til gengæld skal der så inden for NATO skabes en såkaldt europæisk forsvarsidentitet, og det er derfor planen – det er jo det, der ligger i det britiske og franske udspil – at der skal laves en aftale mellem NATO og EU, som så skal konfirmeres på det kommende NATO-topmøde og derefter ekspederes videre på EU-topmødet til juni. Timingen er meget klar og entydig, som den ligger nu.

På den måde gøres EU til bydreng for USA, eller sagt med et andet billede: USA har tiltaget sig rollen som verdens politibetjent eller sheriff, men sheriffen skal så have en vicesherif, nemlig

EU, altså en assistent, som ganske vist ikke kan foretage sig noget uden storebrors godkendelse, men som dog får lov til at gå rundt med en lille sherifstjerne på brystet, hvis han ellers gør, som USA siger.

Det tjener ikke verdensfreden på nogen som helst måde at gøre EU til sådan en amerikansk vicesherif.

Desværre må man sige, at den udvikling i NATO og EU, som her tegner sig, har sin parallel i den debat om udenrigspolitikken, som i de senere år er foregået her i Danmark. Der er også her sket et markant skifte. I 1980'erne var Danmark det mest NATO-kritiske land i NATO overhovedet. Vi havde fodnoterne, som vi kunne være stolte af. Dengang var der faktisk noget at være stolt af i dansk sikkerhedspolitik.

Nu er det så endt i en militæraktivitetslinje, i begyndelsen først og fremmest støttet af forsvarsministeren, men nu efterhånden også støttet af udenrigsministeren og af hr. Torben Lund, for eksempel i en artikel i dag.

Den linje kan føre os ud i farlige militære eventyr. Der er jo i virkeligheden tale om, at man har tilsluttet sig tankegangen hos den gamle militærteoretiker Clausewitz, der mente, at krig er politikens videreførelse med militære midler. Krig kalder man krisestyring og fredsskabelse og sådan noget, for man bryder sig ikke om selve det kontante udtryk krig. Men dermed har man gjort krig til et acceptabelt politisk virkemiddel i dagligdagen, og det synes jeg er en dybt bekymrende udvikling. Og det er jo i virkeligheden det, flertalsforslaget drejer sig om, for det, det går ud på, er at gøre krig til et politisk værktøj, som man vil benytte sig af.

Så kan der være en masse teknik omkring, hvordan det så skal skrues sammen, og det er det, man vil gøre på NATO-topmødet og på EU-topmødet. Men vi skal altså ikke se bort fra, hvad det i virkeligheden går ud på, og det kan føre frem til, at Danmark i fremtiden kommer til at deltage i f.eks. sådan nogle bombeaktioner, som vi her for nylig så USA og Storbritannien foretage imod Irak uden FN-mandat, uden det folkeretlige grundlag, og det kan på et eller andet tidspunkt føre til kommende europæiske militære eventyr i Nordafrika.

Og de syv eksempler på ting og sager, som man gerne ville have været med i i EU, som det har været nævnt her, er faktisk ret irrelevante i den debat, for den debat bliver vigtig, i det øjeblik EU selv begynder at formulere sådanne ting som f.eks. bombningerne i Irak, og så står

vi med problemet. Og det er det, som er det grundlæggende indhold i denne debat, og det er derfor, vi har fremsat et alternativt forslag til det forslag til vedtagelse, som flertallet har fremsat.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Der er nok ikke meget grund til, at jeg involverer mig med hr. Keld Albrechtsen, for vi har så forskellige syn både på USA og på forsvars- og sikkerhedspolitikken, men jeg kan dog ikke dy mig for at anholde påstanden om, at det, *man* vil – og det må jo være de partier, der står bag forespørgslen og vedtagelsen – er at gøre krig til et politisk værktøj.

Jeg roste før hr. Albrechtsens evne til at læse indenad, men han kan altså ikke læse udenad, og han skal ikke digte noget ind i det, som undertegnede har sagt – jeg kan jo kun tale på egne vegne – og som han fortolker på den måde, for det er aldeles uberettiget.

Dels er jeg ude på at være solidarisk med de øvrige europæiske stater og folk og ikke være med på børnebillet i samarbejdet, og dels mener jeg, at styrke er nødvendig og politi er nødvendigt, så længe der findes forbrydere. Så længe der findes diktatorer, som har forbryderiske hensigter, er styrke på vores side nødvendig og fredsbevarende. Det er, hvad vi er ude på, og ikke det, som hr. Albrechtsen tolkede ind i det.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Arne Melchior begynder med at sige, at jeg tolker flertalsforslaget forkert: Det er slet ikke krig, og så slutter han med ganske voldsomt at understrege, at det er politibetjenten, der kommer med skyderen.

Det var nu ikke hr. Melchiors udtryk, men det var jo det billede med skyderen liggende klar, der tegnede sig. Udenrigsministeren og f.eks. hr. Jacob Buksti plejer at have en lidt anden og mere teknisk sprogbrug. De er ikke så direkte som hr. Melchior; de bruger vanskeligt forståelige ord som krisestyring, fredsskabelse og lignende, når de skal omskrive begrebet krig. Men disse ord betyder jo krig, og vi skal jo ikke være blinde for, at det er det, der er realiteten. Hr. Melchior siger det i virkeligheden bare mere rent ud og direkte.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Når vi nu endelig er inde på denne allegori, skal jeg minde hr. Keld Albrechtsen om noget, som jeg har oplevet, men som hr. Albrechtsen kun har læst om: Der var en dag i 1940, hvor vi ikke havde skyderen i hånden, og hvor resultatet blev en dyb nedværdigelse af danskheden. Og på den måde vil jeg godt have skyderen i hånden, ja.

Jeg hører ellers til dem, der sige: Aldrig mere en 9. april!

Det ved jeg godt ikke er forestående. Men politibetjenten er befolkningens ven og ikke befolkningens modstander. Han er forbyrdens modstander, og han har en revolver og har ordre om, hvornår han ikke må benytte den.

Nu har vi haft atomvåben her i alle de mange år, og der er ikke kastet nogen i de sidste 50 år – heldigvis. Så det er ikke noget med løsgående, skydegale mennesker. Det er ansvarlig sikkerhedspolitik, det drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg tror, hr. Melchior udmærket godt ved, at hvis man den 9. april havde gjort, ligesom man gjorde i den fortvivlede krig i 1864, hvor der faldt 4.000 mennesker – 4.000 danskere på Dybbøl Skanser – uden noget som helst formål, at sådan var det også gået, hvis man havde kæmpet i Sønderjylland den 9. april. Men det er en lang diskussion. Lad den ligge i den her sammenhæng.

Jeg hæfter mig bare ved, at hr. Melchior siger, at politimanden er befolkningens ven. Jeg tror, hr. Melchior må give mig ret i, at de, som blev dræbt af de bomber, der faldt over Bagdad f.eks., opfattede ikke disse bomber som deres venner. Det tror jeg, hr. Melchior helt umiddelbart kan forstå. Hvis man får bomber i hovedet, er det lidt svært at opfatte det, der kommer ned fra himlen, som venner.

Kim Behnke (FP):

Siden begyndelsen af april 1974 har det været Fremskridtspartiets politik og opfattelse, at dansk forsvars- og sikkerhedspolitik lå bedst og ligger bedst i NATO-regi. Vi har gennem de mange år, der er gået, konstant, utvetydigt bakket op om NATO-samarbejdet og det danske medlemskab, også i de trange år i 1980'erne, hvor det pacifistiske flertal i Folketingssalen gang på gang forsøgte med vedtagelse af dags-

ordener at genere det danske medlemskab af NATO.

På det tidspunkt, hvor Fremskridtspartiet mente, at udviklingen var ved at få en lidt skævkurs – det var efter vedtagelsen af Maastrichttraktaten, det var efter det tidspunkt, hvor en række af EU-medlemslandene mente, at nu var tiden inde til, at man etablerede et egentligt forsvarssamarbejde, en egentlig militærmagt i Europa – på det tidspunkt var det Fremskridtspartiets opfattelse, at tiden var inde til at sige stop. For vi så foran os en situation, hvor NATO-samarbejdet, hvor NATO's sikkerhedspolitiske og forsvarspolitiske rolle ville blive reduceret.

Det er Fremskridtspartiets opfattelse – måske ikke helt så farverigt udtrykt, som hr. Melchior gjorde det – men det er Fremskridtspartiets opfattelse, at vi har behov for at have Canada og USA med ved bordet i forsvarssamarbejdet. For alle de gange, hvor der har været problemer, har det jo udelukkende været på grund af deres deltagelse, at det er lykkedes at skabe fred og balance igen i Europa.

De gange, hvor EU har skullet løse konflikter i det tidligere Jugoslavien, de gange, hvor EU har skullet vise sin evne til at løse sikkerheds- og forsvarspolitiske opgaver, ja, de gange har EU-samarbejdet ikke kunnet løfte den opgave, og man har været nødsaget til at benytte NATO-samarbejdet.

Da vi i Danmark skulle stemme om de fire forbehold, glædede det Fremskridtspartiet, at vi ikke skulle være med hverken til etablering af en europæisk hær eller til dansk indmeldelse i Den Vesteuropæiske Union, for begge dele ville være i konflikt med et fortsat stærkt NATO-samarbejde.

Så er tiden gået, og vi kan jo med glæde se tilbage på, at vi traf den beslutning i Danmark. For havde vi fuldt og helt deltaget i det europæiske forsvarssamarbejde på det tidspunkt, er det ikke sikkert, at vi så hurtigt havde fået en ny forsvars- og sikkerhedspolitisk situation i Europa.

For hvad er det nu, vi har foran os? Ja, vi har et NATO-samarbejde, som er under fornyelse, et NATO-samarbejde, hvor det fortsat er sådan, at det er med stærk amerikansk og canadisk deltagelse, men hvor man blandt de europæiske lande søger et særligt samarbejde. Vi har en Vestunion, hvis seneste bedrift er at skulle op-

lære albanere i, hvordan de indretter politistationer og opfører sig ordentligt over for deres borgere.

Det må siges at være ret beskedne opgaver, og derfor er der ikke behov for Vestunionen. Det er vores forventning, at den organisation stille og roligt vil forsvinde, og derfor er det godt, at vi ikke har brugt kræfter på det fra dansk side.

Til gengæld mener vi, at den udvikling, der ligger foran os nu, er spændende og interessant, og at vi selvfølgelig skal presse på, så længe det er NATO, der er paraplyen.

Men EU skal ikke af den grund udvikle sig til et egentligt forsvarspolitisk samarbejde. Det skal EU ikke af flere grunde. For det første fordi vores opfattelse er, at EU skal være et handelspolitisk samarbejde, og for det andet fordi EU har medlemmer og vil i de kommende år få medlemmer, som ikke er en del af NATO-alliancen, og der er ingen grund til at skabe større problemer for EU end højest nødvendigt.

For Fremskridtspartiet er det så derfor sådan, at den debat, vi har i dag, måske er kommet lidt for tidligt. Den udvikling, som nu blot er startet, ved vi ikke præcis, hvor bærer henad. Denne debat kunne vi sagtens have ventet et halvt eller et helt år med. Men nu har vi debatten, og derfor skal vi selvfølgelig komme med de tilkendegivelser, som der er behov for.

I forhold til de forslag til vedtagelse, der er blevet fremsat, må vi sige, at hverken det fra Enhedslisten eller det fra SF lever op til det ønske, Fremskridtspartiet har om at fastslå NATO som det forsvarspolitiske samarbejds punkt. Det er der ikke noget unaturligt i. Begge partier har meget aktivt modarbejdet NATO-samarbejdet.

Så ligger der et forslag til vedtagelse fra fem partier. Vi kunne da godt have ønsket os, at den vedtagelse var formuleret en anelse mere præcis, så vi havde sluppet for de mange fortolkningsbidrag. Men det er Fremskridtspartiets opfattelse, at der skal være bred enighed i Folketinget om, at Danmark aktivt kan medvirke til at få formuleret en ordentlig europæisk del af NATO-samarbejdet, og derfor vil vi støtte det forslag til vedtagelse, der ligger dér.

Dermed forventer vi også, at hverken hr. Melchior eller regeringen på forhånd ekskluderer Fremskridtspartiet fra at kunne deltage i et kommende forsvarsforlig. Det har vi nemlig fortsat ambitioner om.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er selvfølgelig ked af, at Fremskridtspartiet ikke kan støtte Enhedslistens forslag til vedtagelse. Tilsyneladende beror det måske lidt på en misforståelse hos hr. Behnke, for Enhedslistens forslag til vedtagelse tager ikke stilling til hverken NATO-medlemskabet eller Danmarks politik i NATO. Det tager kun stilling til, at der ikke skal oprettes en europæisk forsvarsidentitet, hverken i NATO eller andre steder. Så man kan, hvad enten man er for eller imod NATO, trygt og roligt stemme for vores forslag til vedtagelse.

Derudover vil jeg sige, at SF's forslag og Enhedslistens forslag faktisk supplerer hinanden ganske udmærket. Derfor forstår jeg heller ikke hr. Kim Behnkes modstand mod SF's forslag til vedtagelse. Hvis man ser SF's forslag og Enhedslistens forslag ved siden af hinanden og lægger dem sammen, ja, så har man faktisk en ganske glimrende sikkerheds- og udenrigspolitik skitseret i sin helhed.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Forud for denne debat var det faktisk Fremskridtspartiets ambition, at vi blandt EU-modstanderne kunne have fastholdt et præcist billede af, hvad det er, vi vil, nemlig et billede af et dansk nej til deltagelse i Vestunionen, et dansk nej til en europahær.

Men, som det har været fremlagt her flere gange af udenrigsministeren, er det altså også regeringens politik. Så at komme med en selvstændig vedtagelse om det kan jo virke lidt tyndt.

Når vi så læser det forslag til vedtagelse, som Enhedslisten har lagt frem, er det jo langt mere vidtgående. For det er ikke længere blot et spørgsmål om, hvorvidt der skal være et forsvarssamarbejde inden for EU, som Fremskridtspartiet er modstander af, men nu er det et europæisk forsvarssamarbejde, en europæisk identitet i NATO, og vi har svært ved at forstå, hvorfor Enhedslisten kan være modstander af det.

Det er da ganske naturligt, at de lande, der ligger som naboer i Europa, og som alle er medlem af NATO, har et fornuftigt og velfungerende samarbejde. Og med den nye orientering ikke alene i europæisk politik, men også i NATO-politik, der er sket, jamen så burde Enhedslisten på samme måde som os andre

glæde sig over, at de scenarier, der var for 5 og 10 år siden, nu er ved at være taget fuldstændig af bordet, frem for så absolut at skulle tage 10 skridt videre væk fra NATO. Og Enhedslistens fortid i 1970'erne og 1980'erne vidner jo om, at NATO-samarbejdet bestemt ikke er Enhedslistens kop te.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er bange for, hr. Kim Behnke ikke er fuldstændig opmærksom på, hvad det i virkeligheden er, som nu er ved at ske, for man har ganske vist også fra udenrigsministerens side nogle besværgelser om, at man ikke ønsker en europahær, men det er jo lige nøjagtig det, man så opretter i en ny forklædning.

For man opretter jo i virkeligheden en underorganisation under NATO med det formål at få den europahær, som man ikke kan få direkte, fordi der er en dansk undtagelse. Så lægger man op til et fifleri, hvor man indretter denne europahær under NATO's paraply og selvfølgelig under tilsyn af storebror i Washington. Men jeg håber, at Fremskridtspartiet vil overveje det her lidt dybere, for jeg fornemmer, at man er ved at gå i en fælde.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Jamen hr. Keld Albrechtsen kan være ganske rolig. Hverken Fremskridtspartiet eller, tror jeg, Danmark er ved at gå i nogen fælde. Der er en ny dagsorden i Europa, der er en helt anden situation i forhold til både fransk og tysk holdning til NATO-samarbejdet og til, hvorvidt der skal være en europahær osv. Det glæder vi os over.

Vi glæder os over, at det, vi sagde nej til i 1992, og det, vi sagde nej til i 1993, nu ikke bliver til noget. At man inden for NATO-samarbejdet moderniserer og reorganiserer i forhold til den politiske situation, vi har nu – jamen alt andet ville da være unaturligt.

Men så længe vi har hr. Keld Albrechtsen, så længe vi har Fremskridtspartiet og Enhedslisten og andre gode folk i det danske Folketing, er det vores pligt at sørge for, at der ikke sker nogen overfortolkning hverken hos regeringen eller andre, men at vi holder Danmark ude af fælden og sørger for, at den udvikling, der sker i Europa, er i overensstemmelse med de danske interesser.

Ole M. Nielsen (KRF):

Da Kristeligt Folkepartis ordfører ikke kan være til stede, skal jeg læse op, hvad han ville have sagt.

Danmark skal deltage aktivt i udformningen af Europas nye sikkerhedspolitiske arkitektur efter afslutningen af den kolde krig. De sikkerhedspolitiske aspekter har unægtelig ændret karakter siden ophævelsen af Warszawapagten og opløsningen af Sovjetunionen.

Først og fremmest er de central- og østeuropæiske lande på vej til at blive optaget som medlemmer af henholdsvis NATO og EU, og Rusland har en aftale med begge organisationer, hvoraf Partnerskab for Fred-aftalen med NATO er overordentlig vigtig – alt i alt en positiv udvikling, som Kristeligt Folkeparti ønsker, at Danmark skal bidrage til. Endelig kan vi sige, at Europa er på vej til at blive helet efter Anden Verdenskrig.

I forbindelse med debatten op til afstemningen om Maastrichttraktaten argumenterede Kristeligt Folkeparti imod det forsvars- og sikkerhedspolitiske samarbejde, der blev lagt op til med Traktaten, og vi advarede mod den rolle, WEU blev tiltænkt i Maastrichttraktaten. Vi var af den opfattelse, at WEU af visse medlemslande blev kørt i stilling som EU's militære arm, løsrevet fra NATO-alliancen og vore nord-atlantiske samarbejdspartnere.

Jeg vil godt sige, at den bekymring siden hen er blevet gjort delvis til skamme. WEU lever i dag ikke sit eget liv, men er en integreret del af NATO-alliancen, dens europæiske søjle, og det er under de vilkår, at samarbejdet mellem EU og WEU også skal ses i dag.

Det ville dog EU's historie taget i betragtning være naivt at tro, at alle EU's medlemslande nærer lige stor begejstring for, at WEU i dag mere eller mindre opererer under NATO's vinger. Derfor er der god grund til fortsat kritisk at følge udviklingen.

Derfor var det også for Kristeligt Folkeparti afgørende, at det danske EU-forsvarsforbehold blev fastholdt i Amsterdamtraktaten, hvilket giver basis for, at vi kan diskutere og vurdere udviklingen inden for EU's sikkerheds- og forsvarspolitik.

Med hensyn til de fremsatte forslag til vedtagelse kan jeg meddele, at Kristeligt Folkeparti kan støtte det af hr. Jacob Buksti m.fl. fremsatte forslag. Vi lægger særlig vægt på, at regeringen i det forslag til vedtagelse bliver opfordret til at arbejde for, at der ved en styrkelse af den euro-

pæiske solidaritet på det forsvars- og sikkerhedspolitiske område tages hensyn til de europæiske landes forskellige allianceforpligtelser. Det er på sin plads med denne opfordring alene af den grund, at Danmark jo ikke følger mainstream i den europæiske sikkerhedsarkitektur, når det gælder forholdet til WEU og EU.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg har et par få bemærkninger, og jeg vil begynde med fru Charlotte Antonsen, som jeg synes drog i tvivl, om vi nu også kunne regne med USA i den europæiske sikkerhedspolitik.

Jeg må sige helt ligeud, at jeg ser slet ingen grund til fra den danske regerings side at sætte spørgsmålstejn ved Amerikas fortsatte engagement i den europæiske sikkerhed via NATO. Jeg ser ingen grund til at sætte det spørgsmålstegn, og jeg ser ingen som helst tegn på, at det skulle forholde sig sådan.

Udvidelsen af NATO med nye demokratier i Central- og Østeuropa er efter min mening netop et tegn på, at NATO, hvor USA jo unægtelig er et vigtigt medlem, skal spille en rolle for at overvinde den gamle delingslinje i Europa med fuld støtte også fra USA.

Jeg ser heller ikke i forberedelserne til Washington-topmødet noget som helst tegn på, at USA i 50-året for NATO's dannelse skulle få en mindre interesse i NATO's fortsatte virksomhed og eksistens.

Og lad mig gentage: Regeringen har ingen hensigt om at fremsætte en vedtagelse her i Folketinget om at afskaffe det danske forbehold for forsvarsområdet. Og lad mig minde om, at der altså er to ting, der skal være opfyldt: det er ikke nok, at regeringen beslutter sig for en folkeafstemning; der skal foretages en vedtagelse her i Folketinget, og der skal være flertal for den, for at en folkeafstemning kan udløses. Og jeg ser ikke antydning af flertal i Folketinget for en sådan beslutning.

Jeg ved, at fru Charlotte Antonsen er tilhænger af en sådan beslutning, men jeg ved faktisk ikke, at Venstre er det. Jeg har i den senere tid, i temmelig lang tid, ikke set nogen vedtagelse fra Venstres kompetente forsamling om, at nu skulle vi have en folkeafstemning om afskaffelse af forsvarsforbeholdet. Og jeg har ikke set nogen som helst udtalelser fra Venstres nye formand, Anders Fogh Rasmussen, om, at nu skulle vi skynde os at få en sådan folkeafstemning. Så jeg vil faktisk vove den påstand, at fru Charlotte Antonsen her i dag har givet udtryk

for en holdning på sit partis vegne, som ikke deles af hendes parti.

Til fru Pernille Frahm vil jeg gerne sige, at regeringens da har den opfattelse, at FN er en organisation af helt central betydning. Den er selvfølgelig en global organisation. FN er jo ikke kun en europæisk organisation. Når vi derfor diskuterer den europæiske sikkerhed, så plejer vi faktisk at tage udgangspunkt i de organisationer, der i Europa – ud over FN – spiller en rolle. Men FN er en central organisation i den danske udenrigspolitik; det er regeringen meget bevidst om.

Jeg fremhævede i mit indlæg, at der var tre organisationer, som ud over FN især er leverandører eller bærere af sikkerheden i Europa, og det er foruden NATO og EU OSCE. OSCE er jo en organisation, som af FN er anerkendt som en regional organisation for Europa i FN-pagtens kapitel 7-forstand. FN-pagten har jo faktisk forudsat, eller forudset, eller har bestemmelser om, at man gerne ser, at der er regionale organisationer, der på vegne af FN kan løse opgaver i de forskellige regioner.

OSCE er en sådan organisation, som har et tæt samarbejde med FN, og hvor det jo er en klar interesse for FN-hovedkvarteret, at der udvikles den type organisationer, for at ikke enhver konflikt i f.eks. Europa skal håndteres af FN-hovedkvarteret i New York.

Det er jo også derfor, at der i FN var meget stor glæde, da vi i Albanienkrisen designede en løsning inden for OSCE, som siden fik tilslutning fra FN og FN's Sikkerhedsråd. Sådan var det jo ideelt, om det kunne blive i andre sager også, at OSCE kunne løse problemerne, skabe nogle løsninger, som derefter kunne godkendes, som de selvfølgelig skal, af FN's Sikkerhedsråd. Den udvikling skal vi understøtte.

Jeg vil da også gerne oplyse om, at det arbejde, der er sat i gang inden for OSCE med at skabe et charter for europæisk sikkerhed, er i en god udvikling. Det var et arbejde, som fik meget fart under det danske formandsskab for OSCE i 1997. Det er nu ved det seneste ministermøde i OSCE i Oslo her i december vedtaget, at vi skal prøve at gøre dette charter færdigt, så det kan vedtages på OSCE-topmødet i efteråret 1999. Forhåbentlig kan vi dér enes om et charter for europæisk sikkerhed, som opstiller nogle spilleregler for, hvorledes man håndterer kriser og krisestyning i det europæiske område. Og krisestyning er ikke identisk med

krigsførelse, som hr. Keld Albrechtsen ville udlægge det. Det er en forkert betragtning.

Vi håber som sagt, at man kan gøre et sådant charter færdigt på topmødet i Istanbul i efteråret 1999. Hvis det lykkes, skyldes det i meget høj grad det store forarbejde, som blev gjort under det danske formandsskab. Og Danmark spiller fortsat en meget aktiv og central rolle i disse bestræbelser.

Tilsvarende håber vi, at det kan lade sig gøre, også på topmødet i Istanbul i efteråret 99, at få genforhandlet de gamle C og V-aftaler, aftalerne om konventionelle våben, for at få moderniseret disse aftaler og bringe dem i overensstemmelse med den europæiske virkelighed i dag.

Henimod slutningen vil jeg da gerne her sige, at det jo er rigtigt, som det også bliver sagt, at denne diskussion om den europæiske udvikling jo ikke foregår inden for rammerne af WEU, men foregår inden for andre rammer. Og det, jeg gerne vil understrege ved selve det forslag til vedtagelse, som er fremsat, og som har min fulde støtte, er, at det er inden for NATO-rammer, at man skal sikre en udvikling.

Det er rigtigt, som fru Elisabeth Arnold sagde, at NATO er en organisation under forvandling. Og somme tider kalder vi jo NATO for det nye NATO. NATO har meget, synes jeg, forudseende tilpasset sin virksomhed, bl.a. gennem PFP-samarbejdet, som jo er et samarbejde mellem NATO og 27 andre europæiske lande om sikkerheds- og forsvarsspørgsmål.

Dette partnerskab for fred, som NATO har aftalt med hver enkelt af disse 27 lande – det gælder jo også f.eks. Sverige og Finland, det gælder Rusland og andre – er et samarbejde, hvor NATO yder et bidrag til, at Europa kan overvinde den splittelse, som blev skabt af jerntæppet og den kolde krig. På den måde er NATO også blevet et instrument for samarbejde på tværs af de gamle delingslinjer.

Det er en nyttig virksomhed, og jeg synes også, at NATO's kritikere skulle være opmærksomme på, hvad der faktisk foregår her. Sommetider, når man hører talerne, er det, som om man slet ikke har nogen føling med den side, den vigtige nye side af NATO's virksomhed.

Så sagde fru Pernille Frahm også, eller var det hr. Villy Søvnald, at Rusland var ved at blive isoleret. Det synes jeg er en forkert beskrivelse. Rusland har en aftale med NATO, Rusland er et aktivt medlem af OSCE, Rusland er yderst aktiv inden for Østersørådet, Rusland søger optagelse i WTO, Rusland er blevet med-

lem af Parisklubben, Rusland er med i Arktisk Råd i Barentshavsamarbejdet, de er med i en lang række samarbejdsorganisationer, hvor de ikke tidligere har været medlem.

Nej, jeg synes netop ikke, at det er rigtigt at sige, at Rusland er isoleret. Derimod er det rigtigt at sige, at Rusland har enorme økonomiske og sociale problemer; at noget af den medicin for omstilling til markedsøkonomi og demokrati, som har virket i en række af de centrale øst-europæiske lande, ikke har virket i Rusland på samme måde, og det giver anledning til bekymring.

Jeg er bekymret over og ked af på den russiske befolknings vegne, at Rusland har så svære økonomiske og sociale problemer, som tilfældet er i øjeblikket, og vi ved jo også, at økonomiske og sociale problemer er et arnested også for politiske problemer, så den side af sagen er der grund til bekymring over.

Så til hr. Keld Albrechtsen til sidst: Hr. Keld Albrechtsen nævnte bombardementerne over Bagdad, men hr. Keld Albrechtsen kunne sådan set også have brugt et andet eksempel; kosovo-albanerne var faktisk meget kede af, at bomberne ikke faldt over Serbien, men det er en anden sag, og jeg synes ikke, at man skal se denne diskussion i det lys.

Det, som jeg synes hr. Keld Albrechtsen også er nødt til at tage hensyn til i sin fremstilling af problemerne, er, at vi i Irak og i FRY har diktatorer, som lader hånt om de mest elementære menneskerettigheder for deres befolkninger. Og de beslutninger, der er truffet vedrørende Irak og Serbien, er jo ikke vendt imod befolkningerne i Irak og Serbien, men er vendt imod hensynsløse diktaturer, som desværre eksisterer i de pågældende lande.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ministeren sagde, at kritikerne af NATO ikke rigtig havde føling med de nye sider af NATO, og så forsøgte man ligesom at begrunde bombningen af Bagdad. Men hvad er den nye side af NATO? Jo, den er, at man laver militære aktioner out of area, som det kaldes, altså rundt omkring i verden uden NATO-mandat, og irak-bombningerne var jo et konkret eksempel herpå, hvor disse oven i købet var totalt nytteløse. Det havde jo kun som virkning at styrke Saddam Husseins diktatur, som ministeren nævnte, det faktisk gik ud på at gøre noget ved. Så det resultat, man altså opnår ved smide

nogle bomber i hovedet på folk, er, at man kun styrker Saddam Hussein og altså skader det formål, som man egentlig havde sagt, man ville fremme.

Ministeren siger, at krisestyring ikke er krig. I Amsterdamtraktaten fremgår det jo udtrykkeligt, at det handler om kampstyrkers anvendelse, og kampstyrkers anvendelse er på almindelig dansk altså krig.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Udenrigsministeren redegjorde meget tydeligt for sit syn på USA's rolle i den europæiske sikkerhedspolitik. Der er vist heller ingen tvivl om udenrigsministerens syn på USA's rolle.

Derimod var jeg mere i tvivl om udenrigsministerens syn på FN's rolle. Selv om det blev nævnt her, at man stadig væk mener, at FN er en del af det europæiske sikkerhedsmønster, er det ikke klart, om man nu forestiller sig, at den europæiske sikkerhedsarkitektur, der tegner sig, skal være en, der kan handle uafhængigt af FN's mandat.

Mener udenrigsministeren fortsat, at det er en forudsætning for at gribe aktivt ind i krigshandling, at der er et FN-mandat, eller mener ministeren, at det er ligegyldigt? Eller mener man, at det bare er en fordel, men ikke en forudsætning?

Formanden:

Så går vi til anden omgang. Fru Charlotte Antonsen har meldt sig som ordfører i anden omgang. Tre minutter.

Charlotte Antonsen (V):

Jeg var stærkt forundret over udenrigsministerens kommentarer til min tale. Det var dog en ejendommelig form for diskussion. Selvfølgelig taler jeg på Venstres vegne, når jeg er ordfører i Folketinget; det var ud over alle, gud fri mig vel, det må jeg måske ikke sige? Undskyld.

Venstre har altid været imod de danske forbehold. Vi har ønsket at afskaffe dem og jo før, jo bedre. Det har altid været vores synspunkt, det er fortsat vores synspunkt, og jeg vil opfordre udenrigsministeren til endnu en gang at læse Venstres politik på området. Der er åbenbart nogle væsentlige mangler.

Ministeren ønsker ikke at drage USA's position i tvivl. Jamen er det ikke en realitet, at amerikanerne er på vej ud af Europa, canadierne er på vej ud af Europa? Er det ikke en rea-

litet, at der sendes signaler fra USA om, at Europa i stigende omfang selv skal tage sig af opgaverne?

Er det ikke en realitet, at EU inden for de seneste år på det forsvarspolitiske område har truffet forsvarspolitiske beslutninger på syv områder: evakuering af EU-statsborgere fra Afrika, træning af mineryddere i Bosnien, international politiaktion til fordel for de albanske myndigheder, minerydning i Kroatien, overvågning af situationen i Kosova ved hjælp af Vestunionens satellitcentre? Det er muligt, jeg har glemt en enkelt her, fordi det gik så stærkt.

Hvis der er nogen, der taler uden om, hvis der er nogen, der foredrer i denne sag, er det da udenrigsministeren. Der sker noget i EU på det forsvarsmæssige område. Det nytter ikke noget, at man her fra regeringens side forsøger at foregøgle, at det hele foregår i NATO. Det hele foregår ikke i NATO. Det har det ikke gjort i et stykke tid.

Jeg synes så i øvrigt, det er lidt ærgerligt, at vi er nødt til at diskutere med hinanden. Jeg synes såmænd, der er rigeligt at diskutere med modstanderne, men når ministeren sådan spiller op, så vil jeg da i hvert fald ikke undlade at svare.

Så vil jeg godt til sidst understrege, at det, der er vigtigt for Venstre i det forslag til vedtagelse, som vedtages – jeg har nemlig ikke kommenteret det endnu – er, at der står, at debatten om en fælles europæisk sikkerheds- og forsvarspolitik har fået en ny fremdrift. Det er altså noget, regeringen selv skriver under på, at der er ny fremdrift i forsvarspolitikken i Europa. Det er vigtigt.

Det er vigtigt at understrege, at EU skal have en mulighed for at udfylde sin rolle på den internationale scene på det forsvarspolitiske område. Det er vigtigt, at der arbejdes for en styrkelse af den europæiske solidaritet på forsvarsområdet, og at der i den forbindelse tages hensyn til NATO.

Så jeg vil ikke engang sige, at ministeren har holdt sig inden for forslaget, men så er det da godt, at vi har det, så vi i hvert fald kan stemme ministeren på plads.

Jacob Buksti (S):

Her til afslutning af debatten vil jeg da gerne understrege det, som jeg i hvert fald forsøgte at understrege i min første ordførertale: ud fra en socialdemokratisk synsvinkel er vi overordentlig tilfredse med den udvikling, der foregår for

tiden. Faktisk var det jo sådan, at da diskussionen om den Vesteuropæiske Union startede, var der jo stort set ingen grænser for, hvad den næste europæiske union skulle gøre.

Det har hele tiden været Socialdemokratiets holdning, at fundamentet for en dansk sikkerhedspolitik og et dansk forsvar er NATO. Det er der forskellige gode begrundelser for, men det er det, der har været vores begrundelse hele tiden. Derfor er vi klart tilfredse med de meldinger, som udenrigsministeren også har givet her.

Det, der er centralt i den udvikling, der nu foregår, er, at det foregår inden for en NATO-ramme. Det er helt afgørende for os. Så det er blot sådan for at konstatere, at nogle af de synspunkter, vi har stået på hele tiden, nu er ved at blive indhentet af virkeligheden.

Så må jeg tilstå, at jeg ikke kan undlade at komme med en bemærkning til fru Charlotte Antonsen, som mener, at Venstre har den politik, at forbeholdene skal ophæves og helst så hurtigt som muligt. Jeg vil bare stilfærdigt bede Venstre overveje og diskutere det – hvad skal vi sige – hensigtsmæssige i, at man diskuterer alle forbeholdene på én gang, og overveje, hvorvidt det er særlig fremmede for, at man kan komme af med nogle af dem, hvis det er Venstres synspunkt.

Jeg har forstået det sådan, at Venstre arbejder meget stærkt på, at man f.eks. skal afskaffe ØMU-forbeholdene. Vi er villige til at diskutere det, og det gør vi gerne, men mener Venstre, at det vil fremme den proces, hvis det er sådan, at man samtidig også skal tage forsvarsforbehold med? Eller er det ikke sådan, at Venstre netop i kraft af den strategi, som Venstre åbenbart fører, risikerer at bringe usikkerhed om hele den danske politik? Det er bare den overvejelse, jeg mener man i al stilfærdighed måske skulle prøve at gøre sig i Venstres folketingsgruppe.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jeg skal ikke kunne sige, om det er hensynet til venstrefløjen, der gør, at man forsøger at lægge mig ord i munden, som jeg ikke har sagt.

Venstre vil af med alle tre forbehold. Så er det rigtigt, som hr. Buksti siger, at det, vi prioriterer i øjeblikket, dér, hvor vi gør en ekstra indsats, er med hensyn til euroforbeholdet. Det er helt korrekt, og jeg er glad for, at hr. Buksti har opdaget det sådan i medie billedet.

Men det ændrer da ikke ved, at vi fortsat mener, det er uheldigt for Danmark at have de tre forbehold, der reelt stadig væk har betydning. Det er der ikke noget nyt i, men det er klart, at man prioriterer sin indsats. Det burde regeringen også gøre.

Lene Espersen (KF):

Jeg synes også, det er på sin plads lige at vende et par punkter her til sidst.

Jeg synes, det har været en god debat, vi har haft i dag, fordi den i hvert fald har været et tegn på, at tingene udvikler sig, og de udvikler sig måske også hurtigere, end nogen af os havde forestillet os, hvis vi havde haft debatten for nogle år siden.

Der er mange nye positive tiltag, og det, man i hvert fald kan konkludere, er jo, at der er et større og større behov for, at EU på en eller anden vis begynder at løfte en større del af opgaven selv. Men selve konstruktionen, selve strukturen, hvordan det skal gøres, er stadig væk usikker. Det er jo heller ikke noget, som hverken franskmændene eller englænderne har kunnet give noget svar på.

Det er meget tydeligt, at der i hvert fald er behov for, at vi på længere sigt finder den brik, der mangler i den europæiske sikkerhedsstruktur, for nu at sige noget, der er så ufolkeligt. Der er nok ikke ret mange, der sidder og lytter til den her debat, der kan finde ud af det. Der mangler altså stadig væk det bindeled mellem de opgaver, som NATO i dag udfører, og så de opgaver, som vi gerne ser, EU-landene på længere sigt selv tager sig af.

Jeg synes, det har været godt, at vi har haft en mulighed for at diskutere det, og jeg synes faktisk også, det har været positivt, at det ikke har været sådan en for og imod forbehold-diskussion.

Der er mange andre årsager til, at man måske ønsker, at forbeholdet på forsvarsområdet skal væk. Det, jeg gjorde opmærksom på i min første tale, var, at jeg synes, det er ærgerligt, at der er nogle områder i dag, hvor Danmark må sige fra, også selv om vi egentlig gerne vil deltage i det. Det synes jeg var en pragmatisk måde at sige, at forbeholdet giver os problemer.

Overordnet drejer det sig altså om, at vi prøver at rette os ind efter, hvad der sker internationalt lige nu, og for mig at se er det vigtigste, at EU i hvert fald signalerer udadtil, at vi også har en vilje til at løse flere opgaver fremover.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jamen det, der bringer mig herop, er hr. Jacob Bukstis venlige råd til Venstres ordfører, om det er hensigtsmæssigt at bringe alle fire forbehold i spil på én gang.

Jeg bliver sådan lidt i tvivl, eller jeg får i hvert fald brug for at få noget afklaring fra den socialdemokratiske ordfører, for er det et udtryk for, at det dybest set også er Socialdemokratiets politik, at man skal have afskaffet forbeholdene hurtigst muligt? Og de her taktiske overvejelser, som man så har mellem venner, om man nu skal bringe et, to eller flere i spil ad gangen, er et godt råd for ikke at ødelægge korthuset og få det til at vælte.

Jeg har altså meget brug for at høre en klar udmelding fra den socialdemokratiske ordfører: Hvad er egentlig Socialdemokratiets politik med hensyn til forbeholdene?

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Man kan ikke slutte, som fru Pernille Frahm gør her. Det var også lidt på samme måde med den diskussion, vi havde før.

Det er sådan, at Socialdemokratiet har meldt ud, at vi vil diskutere ØMU-forbeholdet – det har vi; det kan ikke være hemmeligt for nogen – for i givet fald, hvis, såfremt, i fald vi konkluderer at få ændret det gennem en folkeafstemning.

Det, som jeg bare konstaterer, er, at hvis man blander alt muligt andet ind i det, skal man bare være klar over, hvad man gør. Det er ikke noget med, at vi så skal tage dem efter salami-metoden, overhovedet ikke.

Det danske forbehold på forsvarsområdet er ikke til diskussion. Det er ikke til diskussion. Det er jo det, vi har diskuteret her, at vi må se på udviklingen, og den er positiv. På en lang række områder kan det gå, ligesom det er gået med forbeholdet med hensyn til unionsborgerskabet, nemlig at udviklingen afskaffer det helt af sig selv, fordi det mister mening.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg måtte knibe mig selv lidt i armen, da hr. Keld Albrechtsen talte om Irak, for Irak var jo ikke nogen NATO-operation, var ikke et eksempel på en NATO-operation out of area. NATO's besluttende organer var ikke blandet ind i den beslutning.

Til fru Pernille Frahm: Ja, FN er i allerhøjeste grad også en sikkerhedsorganisation for Europa. FN er en global sikkerhedsorganisation, den eneste af slagsen, og derfor også for Europa. Det, jeg især gerne vil gøre rede for over for fru Pernille Frahm, er, at den diskussion, vi har haft om både Kosovo og Irak, jo ikke har gået på, om der var et FN-grundlag. Der har i begge tilfælde været et FN-grundlag. Den har gået på, om FN-grundlaget har været tilstrækkeligt.

Der er en FN-resolution, som pålagde Milosevic ganske bestemte ting: at optage forhandlinger, at give adgang for den humanitære nødhjælp, at trække sine sikkerhedsstyrker tilbage. Det er vedtaget i FN's Sikkerhedsråd, og det er klare pålæg til ham, som FN's generalsekretær så i øvrigt derefter konkluderer, at han ikke har opfyldt. Regeringen fandt, og jeg fandt, at dette var et tilstrækkeligt grundlag, men der var et FN-grundlag.

Det samme er tilfældet i Irak, hvor der er 45, tror jeg, vedtagne FN's Sikkerhedsrådsresolutioner i årenes løb, som pålægger Saddam Hussein at give fri, uhindret adgang for FN's våbeninspektører. Der er et FN-grundlag. Man kan diskutere, det har jeg medgivet, om det er tilstrækkeligt, og det er en lødig diskussion, men det er ikke en lødig diskussion, at der ikke var et FN-grundlag. Det var der, og det bør der selvfølgelig være.

Til fru Charlotte Antonsen: Jeg ville da være glad for, hvis jeg skulle have overset nylige vedtagelser eller udtalelser fra Venstre, men det tror jeg nu ikke, at jeg har. Jeg tror ikke, at der er nogle sådanne, og at det er derfor, jeg ikke har set dem. Det kom jo da også frem her til sidst, at der også var forskel, når man skulle prioritere osv., så det kan jo godt være, at mine betragtninger alligevel har en del på sig.

De forskellige WEU-operationer, som fru Charlotte Antonsen opregner, er jo så tydeligt i den nedre ende af det militære spektrum. Jeg tror, man må sige på det yderste spektrum. Der, hvor der virkelig har været tale om, at man har måttet indsætte større militære operationer, f.eks. i Bosnien og i Kosovo, da man skulle opstille en militær trussel dér, havde vi ikke WEU.

Det var i øvrigt heller ikke hverken NATO eller WEU, der gik ind i Albanienkrisen. Det var en ad hoc-gruppe af lande, der fandt, at her var en opgave, som de gerne ville påtage sig at løse, og som gjorde det med et FN-mandat. Sådan er verden faktisk ganske mangfoldig.

Jeg er til gengæld helt enig i en bestemt ting, som fru Charlotte Antonsen sluttede med at sige, nemlig at der er fremdrift i hele den her diskussion om den europæiske sikkerhed, og at den fremdrift, som det har været fremhævet også af fru Elisabeth Arnold og hr. Buksti især, i diskussionen går i en retning, som set fra regeringens synspunkter og mit synspunkt er en god retning. Derfor synes jeg, at det var en god debat. Jeg er sikker på, at vi vender tilbage til disse temaer.

Jeg tror ikke, man skal forvente, at der kommer en hurtig afklaring i den fremdrift af den europæiske diskussion, vi oplever. Jeg tror, vi kan få noget fremdrift, nogle fremskridt på NATO-topmødet i april, men jeg venter ikke en hurtig afklaring og ser gerne frem til yderligere diskussioner, i takt med at tingene udvikler sig.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Vi har jo diskuteret længe, og jeg skal ikke forlænge debatten voldsomt, men der er et enkelt principielt sted, hvor jeg synes, vi er nødt til at få rundet den af.

Det drejer sig om FN-mandater, hvor udenrigsministeren siger, at det var den danske regerings vurdering, at det var et tilstrækkeligt grundlag. Jeg synes, at det er relativt interessant, hvad den danske regering mener, og det eneste, der er mere interessant, er at læse, hvad der står i FN-pagten. Hvis man læser kapitel 7, står der i art. 39:

»Sikkerhedsrådet skal afgøre, om der foreligger nogen trussel mod freden, noget fredsbrud eller nogen angrebshandling, og skal med henblik på opretholdelse eller genoprettelse af den mellemfolkelige fred og sikkerhed fremsætte forslag eller beslutte, hvilke forholdsregler der skal træffes i overensstemmelse med artiklerne 41 og 42.«

Jeg siger det her for tydelighedens skyld. Der er ingen tvivl om, at det er Sikkerhedsrådet og alene Sikkerhedsrådet, der har muligheden for at træffe afgørelse. Det betyder modsat, at når man gradbøjer FN-systemet i den grad, at man, vel vidende at man har sikkerhedsrådsmedlemmer, som man havde i de to sidste tilfælde, der går imod – i de her tilfælde Rusland, Kina og formentlig også Brasilien som fast medlem – så bøjer man FN-systemet på en måde, der er farlig for hele det FN-system, der blev etableret efter 1945.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ministeren siger, at grundlaget for mandatet var i orden ved bombningen af Irak. Det, som jo er det fuldstændig afgørende i den situation, var, at USA tiltog sig retten til sammen med Storbritannien at træffe beslutning på verdenssamfundets vegne om, at de skulle angribe et andet land. Vi kan altså ikke ende i en international retsorden, hvor USA eller NATO – det nye NATO, som ministeren kalder det – har ret til eller tiltager sig ret til at angribe andre stater efter egen fortolkning. Det kan kun Sikkerhedsrådet træffe beslutning om efter FN-pagten, og hr. Villy Søvndal har nævnt, hvilke paragraffer osv. det drejer sig om. Det skal jeg ikke gentage.

Så skal jeg blot slutte med en bemærkning til hr. Jacob Buksti, som mente, at den danske undtagelse så at sige forsvandt på grund af udviklingen. Men den konstruktion, hr. Jacob Buksti arbejder på, nemlig at EU træffer nogle beslutninger, der så udføres af NATO, er der ikke hjemmel til i Amsterdamtraktaten, og derfor er det, der er lagt op til, at man fliler med undtagelsen, ikke, at den forsvinder, men at man omgår den. Det er det, der er lagt op til. Det får vi senere hen lejlighed til mere grundige debatter om. Det er jeg ikke i tvivl om.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Det virker lidt på mig, som om udenrigsministeren er bange for udviklingen her i dag og måske endda lidt fortryder det forslag til vedtagelse, man har sagt ja til. Det er lidt, som om man på falderebet forsøger at agere tunghør og lade, som om jeg har sagt noget andet end det, jeg har sagt. Jeg har ikke talt om nogen nye Venstrebeslutninger om undtagelsen. Jeg har sagt, hvad Venstres politiske synspunkt er om de danske undtagelser, og det er, som det altid har været, at dem vil vi gerne af med.

En anden interessant ting, der kommer frem her på falderebet, er, at ministeren nu hårdt trængt indrømmer, at der allerede i dag er tale om en forsvarspolitisk dimension i EU, at syv beslutninger er truffet inden for EU's forsvarspolitik. Så forsøger ministeren at lade som ingenting og sige: Nå ja, det er den nedre ende.

Det, jeg gerne vil bede ministeren bekræfte, er, at det er EU's forsvarspolitik. Det er den forsvarspolitik, vi ikke kan være medlem af, vi ikke kan deltage i, fordi vi har det danske forsvarsforbehold. Det er den type beslutninger,

der vil komme flere af fremover, hvor Danmark altså igen og igen og igen må stå udenfor, fordi vi har forbeholdet. Det er derfor, det er interessant, og så kan man kalde det øvre eller nedre – det er flintrende ligegyldigt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Afstemningen om de tre forslag til vedtagelse, der er fremsat af henholdsvis hr. Jacob Buksti, fru Charlotte Antonsen, fru Lene Espersen, hr. Arne Melchior og fru Elisabeth Arnold samt af hr. Keld Albrechtsen og af fru Pernille Frahm, vil som tidligere meddelt først finde sted i mødet i morgen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 140: Forslag til lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, lov om social service og forskellige andre love. (Regler om mellemkommunal refusion, om særligt supplerende tilskud til orlovsydelse til enlige forældre og om forlængelse af Dagpengeudvalget).

Af socialministeren (Karen Jespersen).

(Fremsat 16/12 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Peder Sass (S):

Dette lovforslag vil justere tre områder. På det første område vil forslaget løse de problemer, der er opstået efter den 1. juli 1998 om mellemkommunal refusion for hjælp efter aktivloven samt den utilsigtede begrænsning i adgangen til refusion for ydelse efter serviceloven. Forslaget er udarbejdet efter den rapport, som en arbejdsgruppe med repræsentanter for kommuner og organisationerne har udarbejdet, og vi har også lyttet til de kommuner, som vil blive ramt og vil få en økonomisk bet, hvis der ikke foretages en ændring.

Jeg skal fra lovforslagets bemærkninger bl.a. nævne: